

Mi legyen veled...

*A végén találsz egy ajtót. Egy szobára nyílik,
ahol minden ragyog. Ott vár a testület.
Ők majd eldöntik, mi legyen veled.*

Ágoston András: Testület, És. 2020. febr. 14.

**Gazdasági, társadalmi és politikai folyamatok 2020 első
negyedében – Magyarországon**

Petschnig Mária Zita és Kéri László

2020. április 1-10.

TARTALOM

Rövid előhang.....	4
Hagyományos politikai folyamatok.....	4
1.Szokásos évkezdés, kormányzati aktivitás felsőfokon.....	4
2. Egy felejthető epizódról.....	8
3. A háttérben tovább tartó kultúrharc.....	9
Gazdasági folyamatok nagyban és kicsiben.....	14
1.Makrogazdasági ügyek	14
1.1.Gazdasági adalékok Orbán Viktor február 16-én előadott beszédéhez.....	14
1.2.Az Innovációs és Technológiai Minisztérium energia- és klímastratégiája.....	21
1.3.Fordulat a kormányzati politikában: a klímavédelem előtérbe kerülése.....	22
1.4.Hitelminősítők.....	24
1.5.Az MNB döntései.....	25
1.6. Orbán Viktor és Varga Mihály előadása a Kamarában.....	27
2. Mikrogazdasági kérdések.....	29
2.1. Paks II. aktualitásai.....	29
2.2.Városligeti beruházások.....	30
2.2.1. Biodom.....	31
2.3.A Mátrai erőmű.....	32
2.4. Nobilis Kristóf eladta a Lánchíd Palotát.....	36
2.5.Közlekedési kérdések.....	37
2.5.1. A felcsúti kisvasútból nagyvasút.....	37
2.5.2. A hármas metró felújításáról.....	38
2.5.3. Budapest-Belgrád vasút.....	38
2.5.4. Budapest-Kolozsvár közti gyorsvasút.....	39
2.5.5. A megghiúsult budapesti e-jegyrendszer.....	40

Az örökzöld – mi van az oligarchákkal?.....	40
Megjött a farkas. Vírusriadó Magyarországon.....	44
1. A közpolitika reagálásai.....	44
1.1.Szakasz: Március 3. előtt – a vihar kapujában.....	44
1.2.Szakasz: Tényleg itt van...megjött a farkas, március 4-11.....	46
1.3.Szakasz: Elszabadul a döntéshozó nagyüzem, március 12-23.....	48
1.4.Úton a rendkívüli állapot felé, március 24-április 1.....	51
2.És ami még a háttérben maradt.....	54
3. A koronavírus gazdasági hatásai.....	55
Zárszóként.....	68

Rövid előhang

Az nem szorul különösebb indoklásra, hogy mikor kezdődött ez a negyedév. Újév napja egyébként az idén a hét közepére esett, így már önmagában is csak január hatodika-hetedike körül kezdett az ország magához térni.

Politikailag az ébresztőt maga a fáradhatatlan kormányfő fújta meg azzal, hogy január kilencedikére meghírdették az egy évvel már korábban kipróbált új műfajt: **a szabad, kötetlen, nemzetközi sajtótájékoztatót. Amely persze se nem szabad, se kötetlen nem volt, s csak erős megszorításokkal volt nemzetközinek mondható.** Előre sejthető volt, hogy bárki bármit is kérdez, legfeljebb annyit fogunk megtudni, hogy feltehetően melyek lesznek a következő hónapok leggyakrabban hallható kormányzati mantrái. Ez ügyben nem érhetett minket csalódás, ezért a későbbiekben még néhány bekezdés erejéig vissza fogunk térni eme esemény tartalmi értékelésére. És mi ezek után csak jegyzeteltünk, jegyzeteltünk, gyűjtögettük az újságkivágásokat, mentettük a mérvadó portálok használható elemzéseit. Teltek-múltak a hetek és az év első kilenc hetében mást sem tudtunk tenni, mint könyvelni a megszokott, végtelenül unalmas és kisszerű kortárs magyar közélet ezerszer meg- és kiismert fordulatainak újabb és újabb epizódjait. **Így ment el az év első kilenc hete. Rajtunk is.**

Hanem aztán... március harmadikán hallhattuk a legelső hivatalos bejelentést arról, hogy a távoli Kínában már hosszú hetek óta tomboló. ú.n. „koronavírus-járványnak” a mi hazánkban is felfedezték két hordozóját. Ettől kezdve pedig drámai gyorsasággal kezdtek az események felpörögni.

Minderről hosszasan, lényegében egy önálló esettanulmány keretében fogunk a későbbiekben megemlékezni. E bevezetésben mindössze csak azt említjük meg, hogy most volt az a kivételes pillanat, amikor a politikai élet hihetetlenül élesen jelölte meg elemzendő negyedévünk záró mozzanatát.

Március 30-án a magára maradt kétharmados többségű parlament elfogadta azt, amit Orbán Viktor akkor már tíz napja sürgetett: megszavazták a rendkívüli állapotot, a rendeleti úton is végezhető kormányzást, időkorlát és bármiféle ellenőrzési lehetőséget mellőző megoldással, éleshangú nemzetközi elutasítás, valamint százezres tömeget itthon is megmozgató tiltakozó akció figyelmen kívül hagyásával stb.

Annyira sürgős lett mindez, hogy már délutánra előkerült a szilveszteri beszéde óta láthatatlan államfő, sőt még a tollát is azonnal megtalálta, így aznap éjféltől érvénybe is lépett a „felhatalmazási törvénynek” becézett rendkívüli állapot.

Március 31-től tehát valami olyan kezdődött el hazánkban, amire a második világháború lezárása óta nem volt példa. Igaz, hasonlóképpen van ez az egész világban, s amikor ezt a krónikát írni kezdjük, még fogalmunk sem lehet a végkifejletről. Az időpontjáról sem. Biztosan tehát annyit állíthatunk: az általunk elemzendő negyedév ezúttal valóban a harmadik hónap legutolsó pillanatában ért véget. Mindenféle értelemben.

Álmosító évkezdet.

A hagyományos politikai folyamatok

1. Szokásos évkezdet, kormányzati aktivitás felsőfokon

Január első két hetében szinte nem is akadt elemezni való. Többnyire az előző évről áthúzódott, félbe maradt ügyeket szövögették tovább a politikai táborok, s a hozzájuk közelebb álló médiumok. Az ellenzéki és még valamennyire független médiumokban lassan lecsengőben voltak az új polgármesterek nehézségeit felemlítő, az örökölt helyzet miatti panaszok hullámai. A kormányzati többség pedig fáradhatatlanul aprította, rágalmazta és próbálta hitelteleníteni az újakat. Továbbra is a levegőben kavargó kérdésként találgatták mind a két oldalon: mit fog kezdeni Orbán Viktor az októberi fordulattal?

Annyit már érzékelt lehetett, hogy Rogán Antalt mintha kivonták volna a forgalomból, továbbá azt is, hogy a Fideszes frontvonalban **szinte egyik hónapról a másikra megnőtt a szimpatikusabb karakterrel és fiatalabb vonásokkal rendelkező nők aránya**. Varga Judit mind hazai, mind nemzetközi kérdésekben többet szerepelt, mint a kormány összes tagja - együttvéve. Novák Katalin meg olyan intenzitással, hogy el is terjedt az a pletyka: ő lesz nem is oly soká az új külügyminiszter...Találtak hirtelen egy egyetemista korú ifjúságpolitikust, Rácz Zsófi 23 éves korára már államtitkárrá léphetett elő. A munkátlanul maradt fiatal főpolgármester-helyettes hölgy pedig visszakapta eredeti nevét és újból Szentkirályi Alexandra - néven lehetett a Fidesz egyik reprezentatív arca és hangja.

Az új szólamok keresésébe elkezdtek szervesen beapplikálni a nemzetközi klímavédelmi küzdelemmel való hazai szembehelyezkedést. Ez utóbbit nem pontosan érteni, hogy miért is. Talán azért, mert beleillik az antiglobalista/nemzeti önállóságot védő, végső soron Soros-ellenes korábbi főcsapás szólamaiba. (A kormányzati médiumok kitüntetett céltáblájává lett az a Greta Thunberg, aki az elmúlt év során e mozgalom elsőszámú, nemzetközi aktivistájává nőtte ki magát.)

A megszokott és jól kiismerhető nemzetközi konfliktus-zónába váratlanul forrósodott fel, és egy héten át akár még a szélesebb körű háborús helyzet kitörésével is kezdett fenyegetni az a fajta amerikai-iráni adok-kapok, amelynek januári, legelső lépései meglehetősen viharosra, hangosra és félelmetesre sikeredtek.

Gyakorlott elemzőknek az volt az érzése, hogy a kormányzati médiaközpontban valamiféle lázas ellenségkeresés zajlik, és úgyszólván naponta tesztelik a saját választói közönséget, hogy miféle botrányra, milyen típusú ellenségre lennének leginkább vevők.

/ E legelső hetek útkeresését néhány kiérlelt elemzés olyan mélységben és színvonalon elemezte, hogy a további részletek kedvéért nyugodtan utalhatjuk Kedves Olvasónkat e forrásokhoz:

- El sem hiszed, mennyire. HVG. jan. 2.
- A jóllakottak viadala. HVG. Jan. 2.
- Új ellenség kerestetik. Magyar Hang. Jan. 10. (Torkos Matild)

E langyos tapogatódzásba tenyerelt bele a kormányfő január kilencedikére meghirdetett sajtóértekezlete. A különféle szinteken említett problémák között szokatlanul óvatos és visszafogott külpolitikai helyzetértékelésre vállalkozott.

Feltűnően hangsúlyos kérdés lett a sajtótájékoztató végére viszont a gyöngyöspatai gyerekek diszkriminációja miatt kifizetendő kárpótlás, valamint a nem megfelelő körülmények között tartott raboknak fizetendő összegek ügye. E két kérdés sem súlyában, sem egyéb politikai jelentőségében nem lehetett volna egy súlycsoportban az addig szóba hozottakéval, ezért a rutinosabb elemzők azt sejtették, hogy valami új roham készül. S ami ezeket összefűzhetné, az a bíróságok munkájával való politikai elégedetlenség. S a későbbiekben, valóban hamar kiderülhetett, hogy korántsem valamiféle elszólásról volt szó, a kormányzati vezérmegegyeztetők napokon belül elkezdtek tovább ragozni az eleve félteértelmezett két esetet, és olyannak beállítani, amely során az elemi jogokkal történő, súlyos visszaélések, történhetnének meg a

bírák, ügyvédek hibájából. Magyarán, az igazságszolgáltatás került a kormányzati célkeresztbe, s ezen belül is a bírói függetlenség kérdése.

<https://www.youtube.com/watch?v=-sWUIKfElXo>

https://index.hu/belfold/2020/01/09/orban_viktor_sajtotajekoztato_orbaninfo_kormanyinfo/

A szaksajtó ezt pillanatokon belül észre is vette, okosabbnál okosabb írások születtek annak megvilágítására, hogy úgy tűnik: a kormány megtalálta magának a következő időszak bűnbakjait.

Nem kellett hozzá még egy hónap sem, s azt is megtudhattuk, hogy a következő „nemzeti konzultáció” majd éppen ezekben a kérdésekben keresi a hívek jóváhagyását. Mintha Bacsó Péter örökbecsű filmje kelne életre: „ja, ez véletlenül az ítélet, nem a maga vallomása”. Február közepén elurulta a kormányzati kommunikációt az a néhány, botrányosnak beállított ügy, amit a miniszterelnök már januárban melleleg megemlített.

Február 12-én, a balatonfüredi frakcióülésen már erről tájékoztatta az ott lévőket Orbán Viktor - mondván, hogy ez lesz a tavaszi kommunikációs főcsapás, **ez lesz az újabb nemzeti konzultáció témaköre**. Másnap már döntött is minderről a kormány, február 14.-től pedig elkezdődött a leendő kampány kérdéseinek egyenkénti, tételes szivárogtatása. Eredetileg úgy gondolták, hogy március 15. körül csúcsosodna ki a kampány, melynek során arról kérdeznék meg az „embereket”, hogy szerintük jár-e a raboknak pénz azért, mert börtönben voltak, vagy inkább ezt a pénzt az áldozatoknak kéne adni. *(Ezen a ponton kell megjegyeznünk, hogy nem mi hülyéskedünk...az eredeti konzultációs kérdések nagyjából ezen a szinten lettek megfogalmazva.)* További részleteket az alábbi forrásokban lehet megtalálni.

<https://magyarnemzet.hu/belfold/nemzeti-konzultacio-marcius-kozepen-kapjuk-meg-a-kerdoiveket-7776596/>

<https://magyarhang.org/belfold/2020/02/13/a-kormanyinfon-jelentik-be-az-ujabb-nemzeti-konzultacio-reszleteit/>

https://hvg.hu/itthon/20200219_A_karteritesi_pereket_is_kidobnak_Bemutattak_a_nemzeti_konzultacio_elso_kerdeseit

<https://www.kormany.hu/hu/miniszterelnoki-kabinetiroda/hirek/egyetertesi-pontok-kialakitasa-a-nemzeti-konzultacio-celja>

Már éppen teljes üzemmódba kapcsoltnak volna a kormányzati propaganda-gépezet, amikor a lehető legrosszabb pillanatban toppant be az a két iráni diák, akiknél a koronavírust azonosítani tudták.

Egy-két napig még ment a hülyítés, hogy persze, megint a migránsok, meg, hogy magyar ember nincs veszélyben stb. Kovács Zoltán, kormányzóvivő azonban a hétvégén már érezte, hogy valami baj lehet, mert a pénteki sajtótájékoztatón azt mondta: reméli, hogy a vírus nem fogja háttérbe szorítani a nemzeti konzultáció mindennél fontosabb kérdéseit. Mit mondjunk... Nem alap nélkül aggódott. Alig egy hónappal később ember nem emlékszik már a nagyszabású ígérkezett konzultáció sikereire. Pedig, olyan szépen el volt minden tervezve és fel volt építve. <https://444.hu/2020/03/06/kovacs-zoltan-remeli-hogy-a-koronavirus-nem-fog-bekavarni-a-nemzeti-konzultacionak>

A sajtó szakmai alapon működő, kisebbségben megmaradt része viszonylag nagy pontossággal volt képes azonosítani azt is, hogy a „konzultáció” ürügyén mi minden volt itt készülőben:

- Bármilyen áron. A kormány ismét kikezdi a bírói függetlenséget. MNCs. jan. 23.
- A jogállamnak befellegzett. MH. Jan. 23. (Török Matild)
- Cigányokat a bűvészilinderből. MH. Jan. 23 (Dévényi István)
- Csepegtetett uszítás. HVG. Febr. 27.
- Több sebből vérzik a „börtönbiznisz-sztori”. MH. Febr. 28.

2. Egy felejthető epizódról

Lassan két évtizede a hazai politikai élet elengedhetetlen velejárója szokott lenni Orbán Viktor év elejei, báziscementező rituáléja, a „vigadós beszéd”, ami most már néhány éve a Várkert bazárba költözött át. Az idei évben - február 16-án - ez a beszéd éppen a feleúton lehetett az egy hónappal korábban meghirdetett harciaskodásnak és az éppen elindítani tervezett újabb konzultációnak. Az sem kizárt, hogy a kormányfőnek lehettek már némi előzetes hírei a közelgő vírusválságról, mert ez a mostani fellépése jelentős mértékben különbözött a korábbiaktól. **Szerényen, történelmi nézőpontot választva, azt találta mondani, hogy a Fidesz-kormányzás elmúlt évtizede az elmúlt száz év legsikeresebb magyar történelmi időszaka lett.**

Bizonyításként hetet-havat összezagyvált, s a tőle már megszokott önkényes adatdobálózással próbálta meg a gondosan kiválogatott közönségét is meggyőzni e kivételes szerencséjében történő osztozkodás személyes varázsáról. Egyetlen dolog szűrt szemet a megfigyelőknek,

eddig a pártfórumokról érthető okokból hiányoztak a fegyveres testületek vezetői, most viszont ott feszítettek, egy egész sort megtöltve. Ez a látvány valóban újdonságnak minősült.

Némi gúnyolódással, azt is írhatnánk, hogy **Orbán megpróbálkozott önnön történelmi-politikai nekrológjának az elmondásával. Igaz, az ő helyében az is érthető, ha ezt a fontos feladatot sem szeretné másokra bízni.** A korabeli média azonban észre vette, hogy ez a beszéd a maga ürességével és fellengzősségével leginkább azokat a gondokat szeretné eltakarni, amelyekről egy árva szót sem ejtett.

- Lakner Zoltán: Az aranykor elmaradt. HVG. febr. 20.
- Reichert János: Néphülyítő országértékelés gyanánt.MH. febr. 21.
- https://mandiner.hu/cikk/20200216_orban_viktor_evertekelo_beszede
- https://mandiner.hu/cikk/20200216_nezze_eloben_orban_viktor_evertekelo_beszedet
- <https://24.hu/belfold/2020/02/16/orban-viktor-evertekelo-2020-video-osszefoglalo/>
- <https://24.hu/belfold/2020/02/16/orban-viktor-evertekelo-beszed-2020/>
- <https://444.hu/2020/02/16/orban-szazeves-es-tizeves-tavlatban-is-kihirdette-tortenelmi-gyozelmet>
- https://hvg.hu/itthon/20200216_Orban_meg_nem_ertett_zseninek_gondolja_magat_aki_meg_mindig_retteg_Sorostol
- https://hvg.hu/itthon/20200216_Kioregedett_rocksztar_alufoliasisakos_osszeeskuveselmeletek_reakciok_Orban_Viktor_evertekelojere
- https://index.hu/belfold/2020/02/16/orban_viktor_zoldpolitika_klimavaltozas/
-

3. A háttérben tovább tartó kultúrharc

Az előző évről megörökölt és le nem zárt 'kultúrharc' viszont meglepő hevességgel folytatódott. Tulajdonképpen egy pillanatra sem állhatott meg, mert a harc vívására felhatalmazottak semmitől sem zavartatva magukat tevékenykedtek tovább a szellemi élet fontos területein. E sokszínű világból beérjük négy alrendszer eseményeinek nagyvonalakban történő felvillantásával.

A színházi életről szóló mesénket ott hagytuk abba, hogy még decemberben, a lehető legrémesebb időjárási feltételek mentén kerülhetett sor az utóbbi évek - talán az egész évtized - legszínvonalasabb tüntetésére. Januártól áttevődött a küzdelem az igazgatók választása, valamint a nagyobb jelentőségű színházak állami irányításának kikerülése érdekében folyó csatározásokra - immáron a főváros és a kormányzat között. E nem is nagyon rejtett kisajátítási akció kitüntetett célpontja lett az a néhány színház, amely közismerten a fővárosi értelmiségi közönségnek a legkevésbé sem Fidesz-rajongói között a legkedveltebbek. Ezért a kormányzati médiumoknak valóságos mennyei ajándék lett az a botrány, ami Gothár Péter körül robbant ki, és amely majdnem maga alá temette a Katona József színház közösségét. Mindebből

kézenfekvő érvek adódtak a morális fölényüket maguknak megelőlegező kormánypárti művészeknek. A háttérben zajló alkuknak köszönhetően a fővárosi vezetés meg tudott menteni néhány kulcsfontosságú színházat az államosítás elől – a többségüket azonban nem.

Későbbi korok kutatóinak bizonyára fel fog tűnni, hogy pusztán Eszenyi Enikő újbóli igazgatói pályázata kapcsán annyi írás született, amennyit egy egész szezon során nem foglalkoznak a kulturális sajtóban az összes színházzal együttvéve. Ilyen abszurd helyzet akkor állhat elő, amikor egy politikailag amúgy irreleváns intézményi szféra belöködik a hatalmi küzdelmek kellős közepébe. /A harc tétjéről, a harcmódról viszonylag pontos képet nyújt a Magyar Narancs egy hosszabb terjedelmű elemzése: *Húzd meg, erezd meg. Politikai harc a színházakért*. MnCS. febr. 20. /

Már a krónikánk időhatáraiból kilógó esemény, de a témakörhöz szorosan oda tartozó fejlemény: a rendkívüli állapot-teremtette parttalan kormányzati szabadság egyik legelső lépéseként az elhíresült salátatörvények között azonnal megoldották azt is, hogy a színházak a Kásler-vezette minisztérium felügylete alá kerüljenek, és - mint egykoron az egyetemekhez – mindegyikhez olyan felügyelőket küldjenek, akik a gazdálkodás rendjének őrzése ürügyén beleszólhatnak a napi működésükbe is. Ezután az egyes színházak élén öttagú felügyelőbizottság gyakorolja az irányítást, amely bizottságokba három tagot eleve a minisztérium küld... vajon, kik lesznek ezek... A NER pretoriánus gárdája újabb látványos és jelentős győzelmet arathatott. https://index.hu/kultur/2020/04/01/koronavirus-torveny_szinzhazak_felugyelobizottsag_kormany_vigszin haz/

A tudományos élettel történő leszámolásból az idei évre már nem sok munka maradt. Hosszadalmas késések és mellébeszélések után február 18-án Orbán Viktor rendeletével megalakult a NTT, a Nemzeti Tudománypolitikai Tanács, amelynek már eleve a személyi összetétele garantálja, hogy a hagyományos társadalom- és humántudományok a pénzek elosztásakor már szóba se jöhessenek. A nagy mű, a kétéves küzdelem az akadémia betöréséért Palkovics miniszter teljes győzelmével végződött. A NER szellemisége ezek után a tudományos életben is akadálytalanul válhat szabályozó erővé. A részletek felől ld: *A kinyújtott kéz. Újabb kormányzati kinevezettek a tudományos pénzek körül*. MnCS. febr. 27.

A tágabb környezet természetrajzát, s így a tudományos élet megfojtásának mechanizmusát a szokásos Kenesei István-írások kellő alapossággal dokumentálták:

- Közepes évünk lesz. ÉS. Jan. 10.
- Tények, ferdítések, várakozások. ÉS. Febr. 14.

- Az ÁSZ Bulgakov teherautója. ÉS. Febr. 28.

Viharok az íróársadalom zárt életében. Január végén egy meglehetősen ártalmatlannak tűnő, belső jellegű konfliktus egy héten belül olyan horderejű üggyé nőtt ki magát, hogy utóbb a hazai íróársadalom színe-java megszólalásra kötelezettnek érezte magát. Történt, hogy a nemrégiben elhunyt Térey János nevével fémjelzett ösztöndíjakat hirdettek meg három évre a középső korosztályhoz tartozó, egyfajta figyelemre méltó teljesítményt már elért magyar írók számára. Eredetileg negyvenöt íróról lett volna szó, ám már az indulás fázisában akadtak néhányan, akiknek nem tetszett az odaítélők személyi köre, valamint az esetlegesen beépített cenzúra lehetősége. Ezért - is - visszautasították a saját jelöltségüket.

Nosza, egy héten belül a média minden frontján ádáz vita tört ki arról, hogy szabad-e, el kell-e elfogadni az olyan ösztöndíjat, amely csak első látásra nagy kedvezmény. Második ránézésre viszont nagyon is magában hordozza a kényszerű ideológiai/aktuálpolitikai elköteleződés esélyeit is. Az igazi probléma természetesen az volt, hogy az egész mechanizmus működtetése most is annak a Demeter Szilárdnak a kezébe fut össze, aki az elmúlt évek során már nemcsak az irodalmi életben, de úgy tűnik, hogy a kulturális szféra egészében mindenkinél nagyobb hatalmi befolyásra és döntési lehetőségekre tett szert. Márpedig az ő személyében, valamint az általa mozgatott csoporttal egyetemben éppen azoknak a szubkultúráját kellene mindenkinek legitim vezetőként elfogadni, akik még a 2018 elején mesterségesen, hatalmas hangerővel és nem kis indulattömeget kiváltva – ma már tudjuk, hogy kormányzati inspirációra téve – robbantották ki a szép emlékü Magyar Idők hasábjain ezt a kultúrharcot.

Nem is íránk többet erről a vitáról, az alábbi négy-öt elemzésből amúgy is minden fontos részlet kideríthető. Csak annyit jegyzénék meg, hogy viszonylag kis költséggel, kevéske intézményes segítség igénybevételével két hét alatt sikerült elérni, hogy a magyar íróársadalom megosztottsága, vitáinak nyilvánossága leképezze a politikai életben egy évtizede uralkodó mintát, a megállás nélküli harci állapotot. Legalább addig sem írnak, amíg egymást szidják. Mint a színházak és az MTA esetében. Úgy tűnik, hogy a kultúrharc elterjesztéséhez még külső vírusra sem nagyon volt szükség.

- Megosztva, Vihar a Térey-ösztöndíj körül. MnCs. jan. 30.
- A fasírt foglyai. MnCS: febr. 6.
- Irodalmi élőködők és közmegebecsültek. MH. Febr. 6.
- Schein Gábor: Társadalmi helyzete: író. ÉS. Febr. 7.
- <https://444.hu/2020/01/31/a-mostani-irodalompolitika-egyik-legaljasabb-huzasa>

- <https://hirklikk.hu/kozelet/kukorelly-endre-demeter-szilardrol-csinalt-ket-rossz-lepest-es-mar-nem-tud-kikeveredni-belole/360391>

A tavaszi nagygyű, a NAT váratlan felébredése. Legutóbbi elemzésünk megírása idején az volt a hivatalos kormányzati álláspont, hogy a kabinet meghátrált a Nemzeti Alaptanterv ügyében és elhalasztotta a bevezetését. Úgy tűnt, mintha a pedagógustársadalom ellenállása, a szakemberek egyöntetű ellenkezése meghallgatásra talált volna. Január elején kiderült, hogy mindez alaptalan bizakodás volt. Egy-két hétig még ment a hülyítés, hogy ez nem is új, hanem marad a régi, csak egy kicsit...stb.

Idővel még lehetett mellébeszélni, ám **Kásler doktor jan. 31-én sajtótájékoztatón közölte, hogy az új NET nemcsak, hogy készen van, hanem azonnal életre is kel. Mit mondjunk? Nem beszélt a levegőbe, mert még aznap, január 31-én, pénteken este 10 órakor meg is jelent a hivatalos közlönyben.**

- Mozgó célpontok. HVG.jan.9.
- NAT-káosz. MnCS. jan. 23.
- Sz egyetlen lehetőség az ellenállás. MH. Febr. 7.

A következő két hét során az érintettek, elsősorban a magyartanárok és a történelemtanárok, illetve az ő egyesületeik darabokra szedték szét az egész tákolmányt, Kiderült, és ezerszer el is mondták, meg is írták, hogy a NAT részletei semmiféle viszonyban nincsenek a bevezetőjében megígért hangzatos, modern, jövőorientált oktatási elképzelésekkel. Sőt. Éppenséggel a legótvarosabb ethosz, az alattvalóvá nevelés szellemisége árad az anyagból, továbbá az öntetszelgő, önmagát tévesen hazafiasnak gondoló, történelmi ferdítésekkel és csúsztatásokkal teli szándékok hemzsegek benne.

Az irodalomtanításról már nem is beszélve, mert kiderült, hogy mindaz, amit a szakmai szervezetek már tavasszal is élesen elutasítottak, azok a vállalhatatlan, ideológiailag motivált javaslatok és elvárások még hangsúlyozottabban vannak benne, mint korábban. Nem kell részleteznünk, a februári hónap azzal telt, hogy minden lehetséges szakmai irányból ösztűz zúdult a NAT-ra és ha nem éri meg a korona-vírus, akkor ez a fajta szakmai ellenállás még erősebb lett volna.

- Hazafiak. MnCs. febr. 6.
- Történelmietlen lecke. HVG. Febr. 6.
- Pántlikás kényszerzubbony. MnCS. febr. 13.

- A világ közepén. A történelem-alaptanterv furcsaságai. MnCs. márc. 3. /Diószegi-Szőcs Márk/

Március elejétől azonban az új gondok félresöpörték ezeket a vitákat, ám nagy a gyanúnk, hogy a kormányzat a rendkívüli állapotot ez esetben is arra fogja felhasználni, hogy ellenállások nélkül nyomják keresztül a maguk ideológiai akaratait.

Egyébként, a NAT kapcsán ezen a koratavaszon annyi elemzés, kritika, írás jelent meg, hogy nekünk is nehezünkre esik viszonylag rövid összegzés keretei között összefoglalni mindazt a problémakört, amit e vita felvetett és ...majd el fog fedni. Későbbi korok kutatói számára ez a vita, a kormányzati eljárás meg az alapvető dokumentumok nélkülözhetetlen segédeszközök lesznek ahhoz, hogy a 2010 utáni Fidesz-korszak szellemiségét, erkölcsét, világképét a lehető legpontosabb módon feltárhassák. A százas nagyságrendű források közül ezúttal csak azt a legfontosabb tucatnyit idéztük meg, amelyek valóban nélkülözhetetlenek a problémakör teljes megértéséhez.

- Az egész NAT-folyamatot a 2010 utáni oktatáspolitikai le- és átépítésbe beleillesztve mutatja be *Szüdi János: NATot kaptunk*. ÉS: febr. 14.
- Két-volt oktatási miniszter párhuzamos interjúja pedig a NAT egész problémakörét a Fidesz oktatáspolitikai alapvetéseivel, valamint a megörökölt háttérrel veti egybe: *A magyar közoktatást még nem érte ekkora sokk. Pálincás József és Magyar Bálint közös interjúja*. MH. Febr. 28.

-

További fontos források a NAT-vitákhoz:

<https://24.hu/belfold/2020/03/02/itt-a-teljes-nevsor-ok-45-en-irtak-a-nat-ot/>

https://hvg.hu/itthon/20200224_Miutan_bemutattak_a_NATot_megengedik_hogy_a_tanarok_kerdezenek_rola

<https://www.valaszonline.hu/2020/02/20/nat-vita-oktatasugy-hetivalasz10/>

https://index.hu/mindekozben/poszt/2020/02/18/no_nat_berzsenyi/

https://hvg.hu/itthon/20200211_Tanitsatok_batran_fasiszta_irokat

<https://444.hu/2020/02/07/toldozott-foldozott-nevetseges-rendornyelven-megirt-szoveget-akarnak-eladni-nemzeti-alaptantervkent>

<https://24.hu/belfold/2020/02/07/nat-2020-nem-peticio-tiltakozas/>

https://hvg.hu/itthon/20200201_Arato_Laszlo_A_magyartanitas_katasztrofaja_avagy_a_modositott_NAT

https://hvg.hu/kultura/20200203_Tortenelemtanarok_a_NATrol_Torzitott_tortenelmi_kepet_i_r_elo_aranytalanul_eloterbe_helyezi_a_honvedelmi_ismereteket

https://magyartanarok.wordpress.com/2020/02/01/a-magyartanarok-egyesulete-allasfoglalasa-a-nemzeti-alaptanterv-2020-januar-31-en-nyilvanossagra-hozott-szovegerol/?fbclid=IwAR1R4mkUqYr2xjFtr1_HKuEZZoIBfGSNyatSAZ3WklEaWoB3dyoSXxnacCs

<https://magyarnarancs.hu/belpol/arato-laszlo-alaptanterv-126530>

<https://168ora.hu/itthon/oktatas-nat-nemzeti-alaptanterv-emberi-eroforrasok-miniszteriuma-181214>

https://nepszava.hu/3065657_modositott-nemzeti-alaptanterv-keresztényebb-nemzetibb-mint-eddig

<https://24.hu/belfold/2020/02/01/uj-nemzeti-alaptanterv-kasler-miklos/>

https://hvg.hu/itthon/20200128_oktatoi_halozat_mma_mta_ceu_human_platform

- X X X X X X X X X X

Április elején írni minderről több mint nevetséges vállalkozás. Az iménti szféra alanyai (művészek, írók, színészek, kutatók stb.) valamennyien ugyanazon kényszer foglyaiként, otthonról próbálják megoldani a mindennapi élet fenntarthatóságának egyre kilátástalanabbul alakuló gondjait. Hol vannak már a lázas februári viták? Ki emlékszik a NAT-ra, a Térey-ösztöndíjra, az MTA-ra, meg a Gothár-ügyre? A krónikaírás szemszögéből nézve azonban nem tehetünk úgy, mintha mindez nem lett volna. És még egy okból sem. Egyszer majd a víruspánik is véget ér, és a szépen kivitelezett kultúrpolitika, az egyes alkotói-értelmiségi csoportok tudatos és szisztematikus összeugrasztása ott folytatódhat, ahol véget ért március elején.

Hacsak... Hacsak nem történik valami alapvető változás és a tehetetlenség heteiben, az otthonlét fogságában az érintettek végig nem gondolják, hogy mivégre is vívják ezeket a kilátástalan harcokat? Kinek az érdekében és kiknek a kedvéért? Ha a Kedves Olvasó az előző öt oldalon bemutatott négy eset közös tanulságain elmereng, akkor nem kell sokat töprengenie a kézenfekvő válaszon.

Gazdasági folyamatok nagyban és kicsiben

1. Makrogazdasági ügyek

1.1. Gazdasági adalékok Orbán Viktor február 16-án előadott beszédéhez

Ebben a fejezetben csak azokra a kérdésekre reflektálunk, amelyek Orbán beszédében a gazdasági folyamatokat érintették.

1. *Kedvező bázis teremtése az örökölt múlt leértékelésével, meghamisításával.* Orbán előadásában 2010-ben a magyar gazdaság a csőd szélén állt. Ennek ellentmondott az a megállapítása, hogy a szoc.lib. kormányok csődbe vitték az országot. (A csőd szélén voltunk, vagy már benne a csődben?!) Állította továbbá, hogy akkor a munkanélküliség az egekben volt, a családok el voltak adósodva: a devizaadósság a szájukig ért és az IMF lélegeztető gépére szorultunk. S mindez az előző „rémkormányoknak” volt a bűne. Ezzel szemben ténylegesen:

- A globális válságot nem a Gyurcsány-kormány keletkeztette, vagy húzta a fejére, az az egész világgazdaság mélyrepülését jelentette az USA-ból kiindulva. Igaz, hogy az általa kiváltott recesszió Magyarországon mélyebb volt, mint a volt szocialista országok körében (a baltiakat leszámítva), és az is, hogy a növekedés korábban – ez tényleg a Gyurcsány-kormány hibája volt -, 2006 második felétől megtört (a 12,4 %-os GDP arányos költségvetési hiány visszaszorítására hozott intézkedések következtében). De 2008 első felében már 2-2,5 százalékos növekedésre volt kilátás, amit a Lehmann Brothers összeomlása lenullázott.
- Ám a 2009-es recesszió után 2010-ben már növekedett a magyar gazdaság. Az államcsőd nem következett be, és nem voltunk a csőd szélén – nem úgy, mint a korabeli Görögország. Az államcsődöt éppen az IMF-EU hitelek felvételével sikerült elkerülni, aminek segítségével fel tudtuk tölteni a devizatartalékokat. Bajnai Gordon gazdaságpolitikai intézkedéseivel pedig sikerült a befektetői bizalmat visszaszerezni. A 2009. márciusi (Bajnai e hónap végén veszi át a kormányfői szerepet) 304,36 forintos euróárfolyam egy év múlva 265,50 forintra szorult vissza. 2010 közepén, a parlamenti választások idején az ötéves, államcsőd elleni biztosítás felára 170 bázisponton állt – míg egy évvel korábban a 600 bázispontot közelítette, ami éppen arra utalt, hogy jelentősen mérséklődött az államcsőd bekövetkeztének valószínűsége (noha 2010 tavaszán már érződött a görög válság okozta regionális bizalomgyengülés a pénz- és tőkepiacokon). Bajnai Gordon sikeres

gazdaságstabilizációt hajtott végre (kötségvetési konszolidációt is), a jegybanki alapkamat egy év alatt 4 százalékponttal csökkent (2009. március és 2010 március vége között).

- A munkanélküliség rátája igaz 2009 átlagában 10 százalékra emelkedett, a recesszió természetes következményeként. De a 2010-től növekvő magyar gazdaságban a ráta ezt követően tovább nőtt és 2013-ban is még 10 százalékos volt (csak 2014-től csökkent).
- A lakosságot sújtó devizaadósság valóban súlyos terhet jelentett, de a Forint árfolyamának erősödése csökkentette az 1,7 millió devizaadós terhét. Javított a helyzeten az is, hogy az előző évi reálkereset-csökkenés után 2010. első negyedében a reálbérek már 5,6 százalékkal emelkedtek.

Sajnálatos, hogy a Bajnai-kormány sikeres gazdaságstabilizációjának értékelésére azóta sem sikerült kellő mértékben sort keríteni. S minél távolabb vagyunk az évtizedfordulótól annál nagyobb a társadalmi amnézia, ami jó terepet teremt az Orbán-kormány örökölte gazdasági helyzet diabolizálására. Orbán Viktor február 16-án ennek a bűnébe esett a tények meghazudtolásával.

2. Orbán Viktor véleménye szerint egy lerongyolódott országot örökölt 2010-ben, amit a sajátos magyar út révén sikerült sikeressé tenni. Ez nagyon kockázatos volt, és azok károgtak ellene leginkább, akik előzőleg csődbe vitték az országot. A sajátos magyar út kizárta a megszorításokat, ami a korábbi kormányok jellemzője volt, és azért lehetett sikeres, mert a néppel együtt folyt a kormányzás a nemzeti konzultációra épülve. Ha ez utóbbi mondatot Orbán el is hiszi, akkor komoly problémák vannak a fejében. Matolcsy György karmesteri vezényletével a „megszorítás”, mint kifejezés lett száműzve, maga a művelet nem.

A költségvetés konszolidációja érdekében vezették be Európa legmagasabb áfa-kulcsát, az egyes szektorokat sújtó különadókat, a tranzakciós illetéket, a termékdíjadókat és számolták fel lényegében a magán-nyugdíjpénztári rendszert. Átalakították a rokkantnyugdíjrendszert, sokakat megfosztva korábbi juttatásaiktól. És visszamenőleges hatállyal megadóztatták a „pofátlanul magas végkielégítéseket”. Ezek mind megszorításokat jelentettek, akár csak a fekete/szürke gazdaság kifehérítését célzó intézkedések: az online pénztárgépek használatának előírása, az EKÁER-rendszer kiépítése, az online számlázás kiterjesztése. S nem beszélve azokról a százmilliárdokra rugó költségvetési átcsoportosításokról, amelyekben elsősorban a szociális, az oktatási,

az egészségügyi rendszer és a környezetvédelem szenvedett el jövedelemvesztést – nem egyszer nominálisan is.

3. A miniszterelnök arról beszélt, hogy a folyó évtizedben 850 ezer munkahelyet hoztak létre.

Ehhez hasonló adat, 840,9 ezer csak úgy jön ki, ha a 2010. első negyedévi és a 2019. harmadik negyedévi számokat vetjük egybe. De a foglalkoztatás szezonalitása miatt az I. és a III. negyedév összehasonlítása nem korrekt. Ám az is vitatható, hogy helyes-e a válság miatt megtizedelt foglalkoztatotti szintet bázisnak venni. A válság előtti években 2003 és 2007 között 3,9 millió felett volt a munkaerőfelmérés szerinti foglalkoztatás. Ez nőtt fel 2019 átlagában 4,5 millióra, amiből csak hatszázezres többlet adódik. (Megjegyezzük, hogy ugyan más módszerek szerint számba véve, de utoljára 1962-ben volt 4,5 milliós a foglalkoztatás – ezt követően ugyanis a rendszerváltásig nőtt.) Ha a szezonalitást kiszűrve az éves átlagokat vetjük egybe, akkor a következő a kép.

1. táblázat

A foglalkoztatás mutatói

(ezer fő)

	2009	2019	Különbözet
Összes foglalkoztatott	3.747,8	4.512,2	764,4
Közmunkás	61,0	111,5	50,5
Szezonálisan külföldön dolgozik	50,5	116,1	65,6
Elsődleges munkapiacra foglalkoztatottak	3.636,3	4.284,6	648,3

Forrás: KSH

A táblázatból látható, hogy a bemondott 850 ezerrel szemben csak 764 ezer a növekmény, de ha levesszük a külföldön dolgozókat (hiszen ez nem magyarországi munkahelyteremtést jelent), akkor – kerekítve – csak 700 ezer. Szigorúan véve csak az elsődleges munkapiacot kellene számításba vennünk, amely szerint még kisebb, 648 ezres a többlet, vagyis mintegy 200 ezerrel több munkahelyteremtésről szólok Orbán Viktor, mint amennyi valóságos volt. Megjegyezzük, hogy 2010-ben a kormányprogramban tíz év alatt egy millió munkahely létrehozatalát ígérte, amitől – akárhogy is nézzük – valamennyi adat elmarad. S ha azt vesszük figyelembe, hogy a

válság előtt 3,9 milliós volt a foglalkoztatás 2019-ben pedig 4,3 milliós, akkor a növekmény csak négyszázezer fő, kevesebb, mint a fele annak, amit Orbán bementett.

4. Orbán Viktor szerint 2019-ben Magyarországon nőtt a legnagyobb mértékben a bruttó hazai termék a kontinensen. Tény, hogy a 4,9 százalékos dinamika kiemelkedő, de még nem ismeretes valamennyi európai állam növekedési adata, érthetetlen, miért beszélt kész tényekről, amikor azok teljes körűen még nem ismertek. Lehetséges, hogy Írország és Málta is előttünk végzett. Az előbbiben 5,9, az utóbbiban 4,8 százalékos volt az első háromnegyedévi növekedés.
5. Orbán szerint 2019-ben megdöntöttük az exportrekordot. Igaz, euróban számolva valóban nem volt ilyen magas még a kivitelünk, 109,1 milliárd euró. Ám kivitelünk összege 2012 óta folyamatosan emelkedik (korábbi adat összehasonlító szerkezetben nem áll rendelkezésre, de a válsághoz képest 2012 előtt is volt növekedés). Ez az adat önmagában nem mond semmit (és ebben az áremelkedés is benne van). Az egyensúly szempontjából annak van jelentősége, hogy 2019-ben a külkereskedelmi mérleg egyenlege az ilyen magas kiviteli összeg ellenére is kb. 500 millió euróval romlott.
6. Orbán Viktor a „saját szemével látta”, hogy miként akarta három alkalommal is Soros György kifosztani Magyarországot.
 - Az elsőt, a magyar adósság kivásárlását Antall József akadályozta meg.
 - A másodikat, az OTP megvételét Horn Gyula állította le.
 - A harmadikat, a migránsok betelepítésének finanszírozását pedig hát itt mindannyian.

Orbán állításaival szemben a helyes megfjtés a következ. Mind a három esetben Soros adni, segíteni akart Magyarországnak, kifosztásról szó nem volt. A kifosztás azt jelenti, hogy ellenérték nélkül elvinni a megcélzott vagyont, jövedelmet, vagyis ismert kifejezés szerint zabrálni. Ezzel szemben az egyes esetekben a következ történt:

- A rendszerváltás küszöbére érkezett Magyarország súlyos adóssággal, 20,3 milliárd dollárosok visszafizetési kötelezettséggel bírt, aminek a refinanszírozása is rendkívüli nehézségeket jelentett. Ezért az MDF és az SZDSZ vezető szakértői azon dolgoztak, hogy ennek a tartozásnak legalább a felét leírják. Ám átütemezést nem lehetett kérni, mert nem bankoknak voltunk eladósodva, hanem a kötvénypiacokon ismeretlen hitelezőknek, akikkel nem lehetett tárgyalni. A megoldás az lett volna, hogy az akkor még jó állapotúnak kinéz. magyar vállalatokkal cseréljük ki az adósság egy részét. Az adósság-részvéncsere szükségességéről Matolcsy György

már 1988-ban cikkezett. A munkában Tarr Pál, O'sváth György (Antall József bizalmasai), valamint Tardos Márton, Surányi György és Csillag István vettek részt. A tervet később Soros György is felkarolta, illetve egyengette volna az útját, ha nem kerül nyilvánosságra. A terv sikeréhez teljes titoktartás tartozott, különben az átadásra megcélzott magyar vagyon rendkívül leértékelődik. Csurka István azonban nem nézte jó szemmel az MDF és az SZDSZ közeledést, és a lapjában borított. Erre illik rá az, hogy nettó hazaárulás történt, hiszen a nyakunkon maradt adósság finanszírozása rendkívül megnehezítette az Antall, de a Horn-kormány helyzetét is. A finanszírozási problémák csak 1997-ben enyhültek.

- Az 1993-94-es bankkonszolidációkkal egyidőben, amely több mint 150 milliárd forintot emésztett fel, a gazdaságpolitika célul tűzte ki a bankok szakmai befektetők részére történő privatizációját. Így merült fel az OTP részleges privatizációja is, amelynek 30 százalékos részvénycsomagját 1995-ben értékesítették. Soros György úgy került a képbe, hogy a magyarországi Soros alapítványon keresztül 1994 őszén vételi ajánlatot tett. Ám ekkorra már eldőlt, hogy 25 % + 1 részvényhányad állami tulajdonban marad. Soros a maradékot tudta volna megvenni. Megvenni és nem kifosztani! Hornék azonban nem adták, mert úgy vélték, hogy a bankot domináns hazai megtakarítói profilja miatt többségi nemzeti tulajdonban kell tartani. És így is történt, a kormány lemondott egy csomó pénzről, csak hogy a magyar tulajdoni többség megmaradjon.
- 2015-ben, az Európa felé áramló nagy menekülthullám láttán Soros György felajánlotta, hogy a befogadó országokat anyagilag támogatja az idegenek integrációjának elősegítése céljából. Nem kivonni, kifosztani, hanem adni akart ez alkalommal is. Nem is annyira Magyarországnak, inkább Európa egészének. Eszünkbe jutna-e Törökország kifosztásáról beszélni annak kapcsán, hogy az EU több milliárd eurót folyósít Erdoganéknak a menekültek megfelelő törökországi ellátására, integrálására?

7. Orbán legvitatottabb állítása az volt ezen alkalommal, hogy szerinte a 2010 utáni évtized volt az elmúlt száz évben a legsikeresebb. (Azt nem vitatjuk, hogy neki, családjának, barátainak és üzletfeleinek nagyon jó évtizede volt.) Ezt a következő tényekkel kívánta alátámasztani:

- A növekedés dinamikája évi átlagban 2,8 százalékot tett ki, ehhez hasonló csak külső eladósodással volt elérhető. Valójában ennél sokkal nagyobb növekedés volt

a hatvanas évtizedben, évi 6,8 százalék – eladósodás nélkül -, és a hetvenes évtizedben is, évi 5,9 százalék. Ám a hetvenes években már megugrott a külső adósságállomány. Ám ha hozzávesszük, hogy a hatvanas évek zömében nem volt deficit a költségvetés, nem volt infláció, viszont 5 millió fölé nőtt a foglalkoztatottak száma, akkor a legfontosabb mutatók alapján ez az évtized sikeresebbnek bizonyult a 2010 utáninál.

- (Érdekes, mégsem így emlékszünk rá, mert a fejlődés zsákutcásnak bizonyult. Meglehet gyermekeink is így fogják majd megítélni a legsikeresebbnek beállított, Orbán-vezérelte évtizedet.) S még egy nagyon fontos szempont: a külső forrásbevonás most is segítette a növekedést, csak nem hitelek formájában, hanem az uniótól ingyen kapott forrásoknak köszönhetően.
- Orbán állítása szerint egyetlen évtizedre sem volt jellemző a többletes fizetési mérleg és a belső (költségvetési) egyensúly. A fizetési mérleg adatok 1988 előtt titkosak voltak, és ma sem ismeretesek. Az első információ 1988-ról van, amikor valóban deficit volt, és az adósságállományokból visszafelé következtetve a korábbi években is az lehetett a külső pénzügyi mozgásokat rögzítő mérleg. Ám 1990-ben, 1991-ben és 1992-ben aktív egyenleggel zárt, és ezeket az éveket korántsem nevezhetjük jó esztendőknél, hiszen a transzformációs válság idejét éltük, amikor recesszió volt a magyar gazdaságban. A külső mérleg azért lehetett aktív, mert a belső kereslet csökkenése – recesszió - miatt visszaesett az import. 2009-ben is ugyanez volt a helyzet.

A folyó fizetési mérleg egyenlege önmagában nézve se nem jó, se nem rossz. Annak alapján minősíthető, hogy mit finanszírozunk általa. Egy felzárkózó országban az a jó, ha passzív a mérleg, mert az mások által megtermelt jövedelem bevonását jelenti, ám nem mindegy, hogy ezt mire fordítottuk. Ha a hiány a beruházási többletből adódik, akkor az a fejlődés szempontjából kedvező. Ha viszont a fogyasztás felpörgése váltotta ki a hiányt, akkor az tartósodó eladósodásra utal. A 2009-2018 közötti aktív folyó fizetési mérlegegyenleg arra utalt, hogy nem használtuk ki a lehetőségeinket. Az előzetes adatok szerint 2019-ben az aktívum kiiktatózott, a mérlegben passzívum mutatkozott.

Az állami költségvetés a rendszerváltást megelőző, a szocialista gazdasági rendszer teljes elgyengülését jelző évtizedben minden évben deficit volt, ám a GDP arányos hiány évi átlagban 1,6 százalékos volt 1980 és 1989 között. Ez jóval alacsonyabb volt, mint a legutóbbi Orbán-évtized 2,8 százalékos átlaga. Tény, hogy

2012-től tartjuk a maastrichti kritériumot, és a hiány nem haladja meg a GDP 3 százalékát. Mert Orbán Viktor valóban megijedt attól, hogy ha ezt a szabályt megsérti, az súlyos uniós forrásmegvonást jelent, ezért ez az az egyetlen uniós előírás, amit betart – bármi áron. (Ám erről a bármi árról is kisregényt lehetne írni.)

- A legjobb évtizedet alátámasztó további, Orbán Viktor által felsorolt gazdasági érvek egyszerűen ellenőrizhetetlenek. Így az, hogy a vagyoni egyenlőtlenségek mérsékeltek maradtak, illetve, hogy a vagyoni alapú egyenlőtlenségek talán a legkisebbek az Európai Unióban. A magyar háztartások vagyonáról nincs kimutatás, decilisek szerinti meg végképp nincs. A nem létező adatokat sem időben, sem térben nem lehet összehasonlítani. Lehet, hogy nőttek, lehet, hogy nem a vagyoni különbségek – nem tudjuk, de azt igen, hogy az Orbán-rendszer alatti vagyonosodás erkölcsileg erősen megkérdőjelezhető, mert annak alapja jórészt a politikai hovatartozás, nem pedig a piaci versenyben való derekas helytállás volt.

Ugyancsak ellenőrizhetetlen Orbánnak az az állítása, hogy 2019-ben 101 nagyberuházás folyt, 1700 milliárd forintos keretben, amelynek a 60 százaléka keletről érkezett. A KSH csak február végén közli a 2019. évi előzetes beruházási adatokat, ám ezek ilyen bontást nem tartalmaznak. Még csak azt sem lehet tudni, hogy a feldolgozóipari beruházásokon belül melyik ágazatban mekkora volt az állóeszköz-fejlesztés. A statisztikában ilyen kategória, hogy „nagyberuházás” nem létezik. De a számok mennyiségi felmutatása semmit sem mond. Nem tudjuk, hogy mihez képest, és azt sem, hogy vajon a jövő építése szempontjából jó szerkezetet jelez-e az említett 101 nagyberuházás.

8. A gazdasági eredmények feldicsérése ellentmondott Orbán azon állításának, miszerint „aranykor hirdetése helyett ma inkább riadót kell fűjnom”, s állt ki ezzel Matolcsy György véleményével szemben. A 2020-tól várható lassulás számláját a hanyatló Nyugat terhére írja, ami részben igaz, de teljes önfelmentést ad a magyar gazdaságnak. Orbán kísérletet sem tett olyan lényeges kérdések megválaszolására, hogy a magyar gazdaság általa számbavett teljesítményei ellenére miért nálunk a legkisebb a felzárkózás Ausztriához vagy Németországhoz, miért nem tudunk érdemben javítani versenyképességi besorolásunkon, miért kullogunk e tekintetben is az unió hátsó fertályában. A kapott temérdek kohéziós pénz ellenére miért nem tudnak felzárkózni Magyarország legrosszabb helyzetű régiói. Az elmúlt tíz év évi 2,8 százalékos magyar növekedési dinamikájánál miért mutatnak magasabbat a volt szocialista országok tkp. Bulgária kivételével rendre mind.

A növekedés és egyensúly felszínen látszó szép mutatói mögött olyan súlyos strukturális problémák húzódnak meg, amelyek sokkal inkább leszakadásunk folytatódását vetítik előre, mintsem a gyors felzárkózásunkat, közvetlen versenytársaink teljesítményének meghaladását. És ennek nem az európai konjunktúra megtorpanása, visszaesése lesz az oka.

https://nepszava.hu/3068650_elkepeszto-mertekben-nottek-az-egyenlotlensegek-az-orban-kormany-evtizedeiben

1.2. Az Innovációs és Technológiai Minisztérium energia- és klímastratégiája

Január közepén hozták nyilvánosságra a stratégiát, kapcsolódva a decemberben az Európai Parlamentben Mo. által is elfogadott, 2050-ig szóló karbonsemlegességi tervhez. A projekt vállalásai az elkövetkező évtizedre szólnak. Paks 2. és a rezsicsökkentés mellett mindenképpen kiállnak.

A januári dokumentum szerint vállalásaink a következők:

1. 2030-ig az üvegház hatású gázok kibocsátása minimum 40 százalékkal kevesebb lesz, mint 1990-ben volt.
2. A villamosenergia-termelésben a megújuló források aránya 2030-ban 20 százalékra nő. (Az EU ennél nagyobb elkötelezettséget vár.)
3. A villamosenergia-import arányát 2030-ra 30, 2040-re 20 százalékra szállítják le.
4. A gázimport arányát 2030-ra a mai 80 százalékról 70 százalékra mérséklük, és a fennmaradó gázimportot a „legdiverzifikáltabb forrásokból” szerezzük be.
5. Javítjuk az energiahatékonyságot, cél, hogy 2030-ban a felhasznált energia ne haladja meg a 2005. évit.
6. Ha mégis meghaladná, akkor azt karbonsemleges forrásból pótoljuk.
7. 2030-ig kivezetik a hazai áramtermelésből a szén- és lignitalapúakat, ami a Mátrai Erőmű teljes rekonstrukcióját jelenti.
8. A közlekedésben a megújuló energia aránya a 2020. évi 6,6 százalékról 2030-ra 16,9 százalékra nő.

A korábbi kormányzati bejelentések szerint az EU által kitűzött 2050-es klímasemlegesség eléréséhez szükséges, 2050-ig szóló Nemzeti Tiszta Fejlődési Stratégiát 2020 végéig dolgozza majd ki az Innovációs és Technológiai Minisztérium. Ezt megelőlegezve azonban Orbán Viktor egy októberi parlamenti beszédében arról szólt, hogy a 2050-ig szóló

karbonsemlegesség megteremtése Magyarországnak horribilis összegbe, 50200 milliárd forintba kerülne. Ez valóban óriási, ha csak 300 forintos euróárfolyammal számolunk akkor is kb. 150 milliárd euró. Összevetésképpen: az Európai Bizottság januári közlése szerint a következő költségvetésben az unió 100 milliárd eurót kíván elkülöníteni a klímastratégiára. A HVG kiderítette, hogy Orbán ezt az adatot egy Capital Consulting Magyarország Zrt. által készített tanulmányból vette, amelynek szerzője Zarándy Tamás volt, a Századvég egykori kutatási igazgatója. A tanulmány három fő kérdéssel foglalkozik:

- a villamosenergia-termelés dekarbonizációjával,
- a földgázfelhasználás hidrogénnel való felváltásával,
- a közlekedés egészének teljes átállításával villamosenergiára.

Ez az intézet e három fő irány költségét pontosan 50200 milliárd forintban határozta meg. A HVG által felkért szakértők szerint az anyag hatalmas túlárázásokkal számol. A felsorolt feladatok harminc év alatt megoldhatók 3100 milliárd forintból, ami évi 104 milliárd forintot, nagyon is elviselhető nagyságot jelentene.

1.3.Fordulat a kormányzati politikában: a klímavédelem előtérbe kerülése

Már az is meglepő volt, hogy Kósa Lajos, Schmidt Mária, Hoppál Péter, Stefka István, Bencsik András klímavédelem elleni gúnyos megjegyzései után Áder János újévi beszédét lényegében ennek a témának szentelte. Orbán Viktor Várkert Bazárbeli előadásának végén is ezzel foglalkozott, váratlanul klímavédelmi programot hirdetett meg. Noha több mint félszáz évvel ezelőtt már arról szóltak az üzenetei, hogy az unió lassulása miatt jönnek az új gazdaságvédelmi akciótervek. Ám ezekről ezúttal sem tett említést.

Orbán fordulatának megítélésünk szerint az lehetett az oka, hogy az új uniós költségvetés meghatározásánál az EB a korábbiaknál nagyobb hangsúlyt kíván fektetni a környezetvédelemre, amire új alapokat szándékoznak kialakítani. Ráadásul azt is kilátásba helyezték, hogy a környezetvédelmi beruházások kiadásai levonhatók lesznek majd a költségvetési hiányból, ezért átírják majd a Stabilitási és Növekedési Egyezményt, hogy segítsék a 2050-es klímasemlegességi cél elérését. A pénz szaga tehette alapvetően Orbán Viktort hirtelen környezet- és klímavédővé. De szerepet kaphatott ebben az is, hogy a közvélemény díjazza a természeti környezet megőrzéséért harcolókat, s így olyan szavazókat is maga mellé állíthat, akiknek korábban eszük ágában nem volt szavazni vagy/és a Fideszt választani (fiatal korosztály).

Palkovics László február 19-én sajtótájékoztatón ismertette a kormány tervét, aminek fő vonalairól Orbán előtte néhány nappal már beszélt. Eszerint a fő cél a Kárpát-medence bioszférájának, élővilágának, vizeinek megőrzése, 2050-re Mo. klímasemlegessé tétele. Ez utóbbi feltétele – a kormány felfogása szerint – az atomenergia fejlesztése. Palkovics szerint a továbbiakban határozottabban fogják érvényesíteni a fizessen a szennyező elvét.

A kormányterv konkrétan a következőket tartalmazta:

1. Felszámolni az illegális szemétkerakókat. Ennek érdekében 2020. július 1-től felállítják a Hulladékgazdálkodási Hatóságot.
2. Már 2021-ben betiltják az egyszer használatos műanyag eszközök forgalmazását (tányérok, evőeszközök, bevásárló táskák stb.), amire az EU csak egy évvel később kerítene sort.
3. Visszaválthatók lesznek a műanyagpalackok, fémdobozok, üvegek. Ez a betétdíj újra bevezetését jelenti, ami drágulást fog hozni.
4. Megvédik a Kárpát-medence vizeit a szennyeződésektől.
5. A multiknak környezetbarát technológiát kell alkalmazniuk, szigorúan fellépnek majd ellenük.
6. A kkv-k megújuló energiafelhasználásának támogatására 32 milliárd forintot különítettek el.
7. A Mátrai Erőművet környezetbaráttá alakítják át: 2025-ben felhagynak a lignit alapú energia-előállítással, és gázalapúra térnek át; az átalakítás részben EU-s pénzből történne.
8. Minden újszülött után 10 db fát fognak ültetni, így 2030-ban Mo. területének már a 37 százaléka erdős lesz.
9. A naperőművek kapacitásait tíz év alatt hatszorosára emelik (6000 MW), 2040-re pedig 12.000 MW elérése a cél.
10. Cél továbbra is a távfűtésben a geotermikus energia hasznosítása továbbá a biomassza, aprított tűzifa felhasználása.
11. 4-4,5 millió okos fogyasztásmérőt fognak kihelyezni, ami hozzá tud járulni az energiafogyasztás mérsékléséhez.
12. Az olcsóbb elektromos autók vételéhez nagyobb állami támogatás fog járni.
13. 2022-től csak elektromos buszt lehet üzembe helyezni a 25 ezer főnél nagyobb településeken.

14. Bevezetik a zöld államkötvényt, amelynek a segítségével összegyűlt forrásokat kizárólag környezetvédelmi beruházásokra fordítják.

A WWF, a svájci alapítású Természetvédelmi Világalap magyarországi képviselőjének véleménye szerint a terv jó kiindulási pontnak ígérkezik, de további lépésekre is szükség lenne. Kifogásolják, hogy a program keveri az egymással párhuzamosan zajló két krízis elemét, a globális felmelegedést és a természeti környezet pusztulásának problémáját. Javasataikat a következők szerint lehet összefoglalni:

1. Megerősíteni az állami természetvédelmet. (Ez az, amit Orbánék szinte teljesen leépítettek.)
2. Visszaszorítani a vágásos erdőgazdálkodást, őshonos fákat, vegyes erdőket telepíteni az állami erdőgazdaságokban.
3. Támogatni a magánerdők fejlesztéseit.
4. Okosan kezelni a csapadékvizet, belvizet.
5. Ökológiai beruházások a széndioxid elnyelésére, ehhez állami támogatás kell.
6. Az agrártámogatásokat a talaj- és vízkímélő megoldások felé terelni.
7. Csökkenteni a tűzifaarányt a biomasszában belül.

1.4. Hitelminősítők

Február közepén egy év után a S and P stabilról pozitívvá javította¹ a kilátásokat a magyar devizaadósság besorolását illetően, a Fitch Ratings viszont nem változtatott a besorolásunkon és a stabil kilátásokon sem. Történt ez annak ellenére, hogy utoljára 2019 februárjában foglalkoztak Magyarországgal, amikor is egy-egy fokozattal feljebb soroltak bennünket. E két minősítőnél kettővel vagyunk a bővli kategória fölött, amivel elértük a 2008. évi besorolási szintet. Szinte minden volt szocialista ország jobb nálunk, csak Románia, Szerbia, Macedonia és Horvátország gyengébb.

A Moody's most tavasszal sem szólt rólunk semmit sem. Nála 2016 óta, amikor kiemelt bennünket a bővliből, ugyanott vagyunk, stabil kilátásokkal.

Történt mindez a magyar gazdaság impozáns növekedési és adósságráta-alakulási mutatói ellenére.

¹ Ez azt jelenti, hogy egy-két év múlva a hitelminősítő esélyt lát besorolásunk javítására.

1.5.A Magyar Nemzeti Bank döntései

Az év elején harapófogóba került az MNB, egyfelől ugyanis az infláció már decemberben 4 százalékra szökkent, januárban pedig 4,7 százalékot jelzett, ami jelentősen meghaladta a jegybank 3+- 1 százalékos célértékét. Emellett folytatódott a kb. háromnegyedévvvel ezelőtt megindult forintárfolyamromlás – ezúttal annak köszönhetően, hogy a pénzügyi befektetők kihasználták a nagyon alacsony magyar kamatok és a másutt jóval magasabbak közti különbséget, megtapasztalva, hogy a jegybank semmilyen módon nem védi a forintot, az trendszerűen romlik. Ezek a jelenségek a monetáris szigorítás irányába mutattak. Másfelől viszont ismert volt a jegybank konjunktúraélénkítés mellett elkötelezett politikája, ami a laza monetáris politika fenntartása mellett szólt.

Nagy Márton sikeres verbális intervencióval bújt ki a csávából. Február 13-án bejelentette, hogy a jegybank minden eszközt hajlandó bevetni az inflációs cél elérése érdekében, de most nincs kamatdöntő monetáris tanácsülés, majd csak március végén lesz, amikor a jegybank szakértői elkészítik új inflációs jelentésüket. Ezt a piac elfogadta, és nagyjából meg is nyugodtak a kedélyek.

Március 24-én került sor a Monetáris Tanács érdemi döntéseket hozó ülésére, amikor az olajárak esése oly mértékű zuhanó repülést mutatott fel, hogy a 2020. évi infláció mértéke magától lesüllyedt, az MNB-nek nem kellett semmit sem lépnie. Nem is lépett, noha a forint árfolyama időközben elérte a 360-t is az euróhoz viszonyítva. A jegybank a koronavírusra is hivatkozva további monetáris lazítás irányába mutató döntéseket jelentette be. Szakértői által készített tanulmány szerint ebben az évben jelentősen csökken a GDP növekedési üteme, 2-3 százalékra – az első negyedévben különösen –, de a második félévben már javulnak a növekedési kilátások. V alakú válságlefutást prognosztizáltak, jövőre már 4,4-4,8 százalékos lehet a növekedés. Az idei inflációt 2,6-2,8 százalékra, a jövő évit 3,4-3,5 százalékra taksálták.

Ennek a prognózisnak az inflációs részével egyet lehet érteni, mert az olajárak olyan mélységekbe röpültek (20-30 dollár/hordó), amire az utóbbi időkben nem volt példa, és a radikális üzemanyagár-esés lefelé húzza az élelmiszerár-drágulás kiváltotta inflációt. Az MNB növekedési várakozása azonban valószínűsíthetően politikai megrendelésre készült. Amikor nagy a bizonytalanság, mint most, akkor bármit el lehet képzelni – és az MNB prognóziskészítői mertek nagyot álmodni, vagy így kellett tenniük. Nem tudjuk megítélni.

Mindenesetre a Monetáris Tanács

- változatlanul hagyott minden mutatót (alapkamat, egynapos hitel- és betéti kamat, swap állomány),
- bejelentette, hogy a jegybank korlátozás nélkül kész hiteleket nyújtani fix kamatok mellett 1 napostól 5 éves lejáratig – a hitelmoratórium² miatt szükséges is a kereskedelmi bankok likviditásának pótlása,
- felfüggesztette a kötelező tartalékrátát, amivel azonnal 250 milliárd forintot szabadított fel.

A piaci értékelők szerint a jegybank növekedési prognózisa túlságosan is optimista, amiből további monetáris lazítást olvastak ki, ti., ha a magyar gazdaság ennél rosszabbul teljesítene, akkor a jegybank biztosan kész lesz segítséget nyújtani a kormánynak. Nem tartják kizártnak, hogy az alapkamatot az MNB nullára szállítja le. Ennek a véleménynek a hatására, továbbá a Felhatalmazási törvényből következően megnőtt politikai kockázat okán a befektetők el kezdtek megszabadulni a forintjuktól, ami hirtelen gyors árfolyamromlást eredményezett. (Jóval nagyobb a régió valutáinál.)

Az euró forintárfolyama április elsején megütötte a 370-es szintet is, ami már a jegybanknak is sok volt, és olyan eszközt vetett be, ami közvetett kamatemelkedést eredményezett. Vagyis az MNB rákényszerült extra laza monetáris politikájának a feladására. Ennek azonban csak az lett az eredménye – legalábbis, ami április első napjaiban látszik -, hogy az árfolyamot vissza tudták húzni 360 közelébe. Zsiday Viktor ugyanekkor azt a véleményét fogalmazta meg, hogy a forint erősödése már nem a jegybankon, hanem a kormány politikáján múlik.

A Monetáris Tanács március végi ülésén döntöttek arról, hogy az MNB-ben 2019-ben keletkezett 254,7 milliárd forintos nyereségből – minthogy a bank eredménytartalékában elégséges forrás van – 250 milliárdot befizetnek a költségvetésbe, amivel annak mozgástere a koronavírus idején megnő. (Ez kétségtelen.) A nyereségből 229 milliárd forintot az árfolyamgyengülés hozott (a forint romlása az euróhoz képest és az arany áremelkedése) a deviza- és aranytartalékokon (olcsóbban vették, mint az értékeléskori volt). Ekkora nyereséget eddig a jegybank még nem realizált 2013 óta, amióta Matolcsy vezeti. Ismeretes, hogy a

² A kormány ezt a döntést az MNB javaslatára hozta meg.

költségvetésnek be nem fizetett nyereségéből hozta létre Matolcsy a Pallas Athéné alapítványokat. 2015-ben és 2018-ban 50-50 milliárd forintot fizettek be a költségvetésbe, vagyis összesen 350 milliárd forintot, kb. a felét annak, mint amennyit be kellett volna.

1.6. Orbán Viktor és Varga Mihály előadása a Kamarában

Ebben az évben március 10-én tartották a Magyar Kereskedelmi és Iparkamarában azt a szokásos éveleji összejövetelt, amikor a legfelsőbb kormányzati vezetés találkozik a vállalkozók képviselőivel, és előadják éves terveiket.

Orbán Viktor beszédét a szokásos feldicséréssel kezdte: mi különleges nemzet vagyunk, az elmúlt 10 év pedig az elmúlt száz év legsikeresebb évtizede volt. De ezzel nem elégedhetünk meg, szerinte a cél egyrészt, hogy nulla legyen a devizaadósság, másrészt, hogy fennmaradjon az unióval szemben a növekedési előnyünk. Ez utóbbi újdonság volt a korábbi konkrét növekedési célhoz (5 v. 4 %) képest. Vagyis, hogy a magyar dinamika legyen 2 százalékponttal magasabb unióénál.³

Ezután áttért arra, hogy a kialakult világjárvánnyá szélesedő koronavírus fertőzés miatt megváltozott a magyar gazdaság helyzete, a turizmusnak „kampó”. Emiatt a 2020. és 2021. évi költségvetéseket újra kell tervezni, sok milliárd eurós gazdasági korrekciós alapot kell létrehozni, amihez mindenkinek hozzá kell járulni. Nem makrogazdasági lépésekre lesz szükség, hanem konkrét segítségre. A gazdaságvédelmi akciótervnek célzott segítséget kell nyújtania ágazatoknak, pl. a turizmusnak, hogy ne legyen akkora visszaesés, mint 2008-2009-ben volt. S végül kiemelnék egy őszinte megnyilvánulást: „Ha csak annyit és úgy fogunk csinálni a következő tíz évben, mint az első tíz évben, akkor tönkre fogunk menni.” - tette zárásként – a nyitógondolatoknak ellentmondó kijelentést a miniszterelnök.

Varga Mihály, pénzügyminiszter, előadásában hangsúlyozta, hogy a PM kész gazdaságpolitikai lépésekkel megvédeni a magyar gazdaság eredményeit, növekedési előnyét az EU-ban. Legfontosabb feladatoknak a következőket jelölte meg:

- a gazdaságpolitikai mozgástér növelése,
- a versenyképességi intézkedések folytatása,

³ Matolcsy György ugyanitt rákérdezett arra, miért nem lehetne ez 3 százalékpont, ekkor 2030-ra jobban megközelíthetnék az unió átlagát. (Tényleg miért nem lehetne 3 v. 4, v. 5?)

- a hatéves adó- és bérmegállapodás betartása,
- a stabilitás megőrzése,
- beruházások vonzása.

Szeretné, ha idén a bérkiáramlás és a tőkebeáramlás húzná a gazdaságot, ha fennmarad az évi 4-5 milliárd eurónyi beruházás, akkor lehet 3 százalékos növekedési többletünk az EU-val szemben. Szerinte van mozgástér az élénkítésre, mert a GDP egy százalékát teszi ki a költségvetési tartalék, és a hiány aránya is csak 1 százalék.

S miután február 14-én még azt valószínűsítette, hogy ebben az évben 3,5 százalékos lesz a növekedés, most ezt arra az esetre mondta, hogy ha holnaptól minden rendbe jönne, és visszaállna a világgazdaság növekedésének 3,3 százalékos dinamikája. Ekkor volna lehetséges a magyar 3,5-4 százalékos ütem. De ilyen nincs. Ha a járvány elhúzódik, akkor válság, recesszió lesz.

Varga Mihály még aznap este az InfoRádióban előadta, hogy az IMF és az OECD frissített előrejelzése szerint nem elképzelhetetlen a világgazdaság stagnálása, ebben az esetben az EU GDP-je 2,6 százalékkal esik, és ezt a magyar gazdaság is megsínyli. A visszaesés mértékét 0,3 százalékból jelölte meg. Összességében 3,7- (-0,3) % közötti növekedést prognosztizálnak március közepén a PM-ben.

Mit lehet kivenni a beszédekből a közeljövőre?

- Orbán jobbnak látta ezúttal válságra felkészíteni a hallgatóságot és az országot, tkp. ennek örül is (mindig is ezt szerette, mert innen lehet nagyot alakítani). Március 13-i hagyományos rádióinterjújában is szokatlanul borús képet vetített előre: „felmérhetetlenül súlyos következményekkel kell szembenéznünk”.
- Nem fogják megváltoztatni a tavaszra előrehozott költségvetéskészítési rendet. (Ez most pedig biztos bukás lesz, mert márciusban, amikor előkészítik, semmit nem lehet tudni az idei évről, és még kevésbé a jövő évről.) Ha az idei, újraírt, recesszióra készített terv lesz 2021 bázisa, és jövőre már kilábolást valószínűsítene, akkor a választások előtt fantasztikus növekedési tervet lehet majd bemutatni.

- Orbán bejelentette a közteherviselést, ami valószínű újabb különadókat fog jelenteni. De a befolyt forrásokat ő akarja teríteni a cégeknek, célzott támogatások formájában. Varga gazdaságpolitikai intézkedésekről szólt, ami ennek ellentmondott.
- Varga is több költségvetési forrást akar, ezt jelenti a nagyobb mozgástér, mert tisztában van azzal, hogy a tartalék és a deficitcél kitágítása együtt nem elégséges akkor, ha recesszió lesz, és emiatt a költségvetési bevételek kiesnek, miközben a kiadások emelkednek. Viszont nem akarja a szociális hozzájárulás mértékét visszaemelni.

2. Mikrogazdasági kérdések

2.1.Paks II. aktualitásai

1. Beszámoló a parlamentben az eddigi költségekről.

Eddig a 10 milliárd eurós hitelkeretből 239 millió eurót (kb. 80 md forint) hívtak le, de ennek nagy részét előtörlesztették más, olcsóbb hitelből szerzett pénzből. A rendelkezésre tartási jutalékra 1,8 md eurót fizettek ki (kb. 600 millió forint). A költségek nagyobb része a műszaki tervek elkészítésére fordítódott, amit majd október elején adnak át (66 md ft). Ez része annak a 300 ezer oldalas műszaki tervdokumentációnak, ami a létesítési engedélykérelemhez kell. (Ezek szerint ennek a legutóbb bejelentett határideje – ez év első fele – is csúszik.)

Az egész projektben 110 számlát nyújt majd be a Roszatom, ebből eddig 18 érkezett meg.

A műszaki tervezéssel párhuzamosan folyik a felvonulási terület létesítményeinek kivitelezése: 61 hektáron 15 létesítmény lesz (összeszerelő üzem, festéküzem, betonkeverő üzem, raktár stb.).

2. Január végén jelentették be, hogy a Roszatom regionális központja Prágából Budapestre költözik. Eddig csak helyi kirendeltsége volt a fővárosban.
3. Szijjártó Péter január végén Prágában, a 6. Közép-európai Atomenergiaipari konferencián kioktatta az uniót, mondván, hogy már felhagyhatnának az atomenergia

negatív diszkriminációjával, mert atomenergia nélkül nem érhetők el 2050-re a kitűzött klímacélok. Az EU-nak éppen hogy támogatni kellene az atomenergia-fejlesztéseket.

4. Munkaerő-kérdések:

- Szijjártó P. meghirdette, hogy új ösztöndíjprogram lesz 50 külföldi diáknak, akik a nukleáris mérnökképzésben vesznek részt. Majd második lépcsőben elindul a Paksi Nukleáris Akadémia.
- Január elején közbeszerzést hirdetett a Miniszterelnökség Paks II. munkaerőszükségletének felmérésére (a beruházásról szóló döntést követő 6. évben!), a hazai és a külföldi szakképzett munkaerő feltérképezésére, a hazai és külföldi beruházások esetleges elszívó hatására, továbbá az unióbeli munkaerő-toborzás módszereinek és intézményeinek bemutatására, s közülük közvetítő felkérésére, vagy ha ilyet nem találnak, akkor hozzák létre a pályázók a Paks II. Nemzeti Munkaerőközvetítőt. Az eredeti határidő febr.10. lett volna, de meghosszabbították és könnyítettek is a kiíráson, valószínű a nem megfelelő jelentkezőszám miatt. Pedig 62,05 millió forintra szól a kiírás, és ezért 62 oldalas tanulmányt várnak el, vagyis rendesen megfizetik.
- Potápi Árpád, nemzetpolitikáért felelős államtitkár Süli Jánossal megegyezett arról, hogy határon túli magyar szakembereket is bevonnak Paks II. működtetésébe. Cél, hogy azok ne Nyugat-Európában keressenek állást, hanem jöjjenek az anyaországba, ahol meg lesznek anyagilag is becsülve. Jelezték, hogy megkeresik a határon túli szakképző intézményeket is, hogy azok képzését összehangolják a paksi munkaerőigénnyel.

Mindehhez kommentárként csak annyit, hogy a munkaerő-feltételek számbavételét normálisan a beruházási döntések meghozatala előtt szokták elvégezni. Továbbá, ha Paks II. el is készül majd egyszer, évekig párhuzamosan együtt fog működni Paks I.-gyel, ami – mechanikusan számolva – a munkaerőszükséglet megduplázását jelenti, majd Paks I. bezárása után a szakképzett munkaerő felének leépítését.

2.2. Városligeti beruházások

A Fővárosi Önkormányzat és a kormány között még a múlt év végén létrejött megállapodás szerint nem épül fel a Városligetben az, amihez eddig még nem fogtak hozzá, annak ellenére, hogy építési engedélyeik érvényesek. Ide három nagy beruházás sorolódott, az Új Nemzeti Galéria (kb. 75-80 md), a Magyar Innováció Háza (25-30 md) és a Városligeti Színház (6-7

md). Ezeknek az objektumoknak felépítését úgy tudta az önkormányzat levenni a napirendről, hogy módosította az építési szabályzatot. Ám a Semjén Zsolt által március 31-én éjjel benyújtott salátatörvényben visszamenőlegesen hatálytalanították az önkormányzat építési szabályzatot módosító rendelkezését, ami a kormány számára folytathatóvá tette a Liget-projektet. Ez nyilván a koronavírus elleni harc jegyében történt, így ugyanis a projekt kivitelezői nem szenvednek anyagi kárt, számíthatnak korábbi megrendeléseikre. És szó nem érheti a ház elejét, mert mindennél fontosabb a munkahelyek megtartása.

2.2.1. Biodom

A projekt nem a Liget-projekt része, azt első perctől kezdve a FÁNK (Fővárosi Állat- és Növénykert) vitte, Persányi Miklós vezetésével egészen 2020. március 1-ig, amikor is a főigazgató egészségügyi okokra hivatkozva lemondott az intézmény vezetéséről. A beruházás a Vidámpark felszámolása⁴ idején merült fel ötletként, amikor is annak költségét 4 milliárd forintra tették. A teljes állatkerti átépítés a megszerzett Vidámparki területekkel (6,53 ha) együtt 17,5 hektáron zajlik. Ebből a Pannon park öt hektárt foglal el, aminek a fő attrakciója a Biodom. Ez 17 négyzetméteren épül fel, vasvázas szerkezettel, amelynek négy összefüggő buboréka van, ezeket fényáteresztő és hőszigetelő tetőzet borítja. A biodom kiterjedése nagyobb a parlamenténél, magassága 36 méter és magába foglal egy 2,5 millió literes medencét, amelyből 2 millió liter a cápáké. A Kárpát medence ősi, miocénkorabeli (10 millió évvel ezelőtti) élővilágát akarja bemutatni. Csakhogy azok az élőlények már kihaltak, klónozni nem tudjuk őket, ezért maradt megoldásként az egykori ősök leszármazottjainak bemutatása olyan klímában, ami akkor létezett. Szubtrópusi dzsungel lesz, ahol láthatunk majd tengeri tehet, törpecsimpánzt és elefántokat is. Ez a FÁNK projektje volt, ők találták ki és menedzselték, különösebb külső ellenőrzés nélkül. Kivitelezője a Market Zrt, amelynek Garancsi István a tulajdonosa.

Persányi Miklós 2014-2015-re ígérte az elkészültét 2012 végén. De csak 2017-ben kezdték el építeni. 2019-re befejeződött a tetőszerkezet kialakítása, és talán 2020 első negyedében véget ér az első ütem. A második ütemben a belső tér kialakítása folyik, amivel 2020 végére készülnek el. A nyitást pillanatnyilag 2021 végére tervezik.

⁴ A Vidámparkot azzal számolta fel Tarlós István, hogy az négy év alatt egy milliárd forint veszteséget hozott össze, és ezt az önkormányzat nem kívánja tovább finanszírozni.

Ám nemcsak időben csúszott el a biodom kivitelezése, hanem „forintálisan” is. A Fővárosi Közgyűlés 2014-ben nettó 12-15,7 milliárdos költségvetéssel fogadta el. Egy év múlva a kormány 25 milliárdot szavazott meg neki azzal, hogy 2019-ig befejezik. De nem találtak kivitelezőt, a Market Zrt csak 2017-ben kezdte el a munkát 32,7 milliárd forint ellenérték fejében. A kormány 2017 nyarán további 18,7 milliárdot szavazott meg, így összesen 43,7 milliárdot kapott a projekt. Persányi Miklós 2019 végén azt nyilatkozta, hogy a 43,7 milliárd forint az első ütem befejezésére elég lesz, de szükség lenne még 20 milliárd forintra. Ez valószínű hasraütésre megállapított összeg volt, amit sem a kormány, sem a Fővárosi Önkormányzat nem akar vagy/és nem tud kifizetni. A projekt kb. 70-80 százalékos készültségi fokon van, a befejezéséhez a kormány (Fürjes Balázs) felajánlotta a Hermina garázsra szánt 6 milliárd forint átcsoportosítását, ám a FÁNK-nak szüksége van a garázsra is. (Az eredeti 12-15 milliárdos tervben a parkoló is szerepelt).

A Fővárosi Önkormányzat pályázatot írt ki új gazdasági vezetőre, és átvilágíttatja a projektet abból a célból, hogy mit lehetne belőle megmenteni.

Ha jól értjük, ez a projekt egy tipikus szocialista beruházás volt, amit „kell”, „jó lenne” alapon döntöttek el, kidolgozott tervek és megtérülési számítások nélkül. Illetve 2014-ben készült egy számítás, ami azt hozta ki, hogy ha 1,5 millióan vennének egy évben teljes árú belépőjegyet (félmillióval többen, mint ma), akkor az éves bevétel 1,6 milliárd forint lenne, és ez elegendő volna a folyó költségekre. Aligha, mert csak a bérköltséget teszik 1 milliárd forintra, az energiaszámla pedig megegyezne egy kisebb budapesti kerületével.

2.3.A Mátrai erőmű

2019 november súlyos környezetszennyezést észleltek a Mátrai erőmű térségében – erről korábbi jelentésünkben beszámoltunk. A vizsgálatok végül is megindultak, és ez év elején a BAZ megyei Katasztrófavédelmi Igazgatóság nyilvánosságra hozta, hogy a súlyos víz- és légszennyezés az erőművet terheli, annak a víztározójából származott, ezért a bírság is az erőművet sújtja. Ekkor már az erőmű az MVM tulajdonában volt, hiszen 2019. december 23-án jelentették, hogy létrejött a megállapodás Mészáros Lőrinc (Opus Globál Nyrt) és a Magyar Villamos Művek között az eladás-vételről. A környezeti kárt valóban az Özse-völgyi víztározóban keletkezett gázok okozták, ám a bírságolók nem akarták, vagy nem tudták megvizsgálni, hogy honnan került a víztározóba a szennyező anyag. Az erőműből biztos nem, hiszen az több évtizedes működése során ilyen károsodást nem okozott. A szennyező anyag

Mészáros Lőrinc Viresol nevű cégétől került a víztározóba, amit 2019. februárban avatott fel Orbán Viktor azzal, hogy működése a környezet kímélése szempontjából kifogástalan, világszínvonalú. Ezt azonban nem lehetett kimondani, nyilván kivizsgálni sem, noha kézenfekvő volt a dolog, hiszen a keményítő és pálinkagyár a szennyvizét az erőmű víztározójába vezeti. Elvileg ennek a szennyvíznek tisztítottnak kellett volna lenni, úgy látszik, nem mindig volt az. A környezetszennyezés felmerülésekor egyébként a Viresol rendkívül agresszíven és fenyegetően lépett fel mindazokkal szemben, akik meg merték kérdőjelezni a cég vétlenségét. A katasztrófavédelem sem vette a bátorságot, így aztán a bírság alól Mészáros Lőrinc mentesült, annak terhe az állami cégre szállt.

(Amit az adás-vételről eddig ismerünk) Orbán Viktor januári sajtótájékoztatóján kénytelen volt a Bloomberg újságírójának kérdésére válaszolni, aki afelől érdeklődött, hogy az állam miért vásárolta meg az erősen lepusztult, környezetszennyező és veszteséges céget. Orbán három érvet hozott fel, ám egyik sem állta meg a helyét.

- Orbán szerint Mészáros Lőrinc be akarta zárni a céget, mert az EU büntető kvótákat rótt ki rájuk, és ezt nem bírták. De a kormány a bezárással szemben vevőként jelentkezett, mert meg kellett védeni 10 ezer munkahelyet. S nem láttak semmilyen más megoldást ennyi ember foglalkoztatására.

Először is, nem az EU vetett ki büntetőkvótákat, hanem a széndioxid kvóták ára kezdett 2017 után gyorsan emelkedni. De ezt Mészáros Lőrinc az erőmű megvásárlásakor (2018. elején) és eredménytartálékának megcsapolásakor (2019. febr.) is láthatta, tudhatta. Sőt, egy korábbi megállapodás szerint az erőmű 2020. végéig kedvezményes kvótaköltséget élvezhetett. Ráadásul a kvóták drágulásával egyidejűleg emelkedett a termelt áram ára is, vagyis a költségek átháríthatók voltak. Hogy mennyire, az kiderült abból, hogy az erőmű – noha 2019-ben csak 57 százalékos kapacitással működött – mégis mintegy 5 százalékkal növelni tudta az árbevételét.

Másodszor, az erőmű és a hozzátartozó bánya 2100 főt foglalkoztat. A tizezres létszám úgy jött ki, hogy hozzászámolták az erőműhöz tartozó ipari parkban dolgozókat is. Ám őket az erőmű bezárása csak annyiban érintette volna, hogy máshonnan kellett volna villamosáramot vételezniük.

Harmadszor pedig a cég szükséges konszolidációjakor az MVM-nek is le kell építeni a dolgozók egy részét, akik egyébként a kereslettúlsúlyos munkaerőpiacon el tudnak helyezkedni.

- Orbán szerint, ha bezárták volna az erőművet, akkor az egész magyar energiarendszerben zavarok keletkeztek volna. Ez sem állja meg a helyét, amit az is igazol, hogy 2019-ben az erőmű csak fél gőzerővel működött, és ezt senki nem vette észre, egyharmaddal kevesebb áramot termeltek, mint 2018-ban. A hiányzó villamosenergia importból mindenkor pótolható, sőt, a hazai gázalapú erőművek is bevetethők a termelés kiegészítésére – nem beszélve Paks II. belépő kapacitásairól.
- Orbán szerint meg kellett őrizni az egyetlen jelentős belföldi fűtőanyagot, a lignitet, amely stratégiai tartaléknak számít. Ez végképp nem érthető, hiszen bezárás esetén a lignit a helyén marad – akár stratégiai, akár nem stratégiai természeti értéként. Arról nem is beszélve, hogy a karbonsemlegesség elérése érdekében éppen hogy fel kell számolni a szénalapú energiatermelést, és az MVM terveiben is ez szerepel.

Vagyis Orbán nem tudott meggyőzően érvelni az adás-vétel mellett. Az erőmű megvásárlása egyébként nem szerepelt a kormány hosszú távú energiastratégiai tervében.

Miután a Mészáros Lőrinc tulajdonolta Opus Globál Nyrt közölte a tőzsdei befektetőkkel, hogy az MVM-mel végleges szerződést kötöttek az erőmű eladásáról, mindenki az árat kezdte firtatni. Orbán Viktor januári sajtótájékoztatóján azt közölte, hogy egy független nemzetközi vagyonbecslő céget kértek fel az ügylet felmérésére, és majd az általa megállapított értéken fogják az árat meghatározni. Ezt a választ adta az MVM Tóth Bertalan kérdésére is, aki szerint az ár rögzítése nélkül a szerződés érvénytelen. Ám kiderült, úgy is lehet szerződni, hogy az ármegállapítás módjában állapodnak meg a felek. Orbán hangsúlyozta, hogy „transzparens ügyletről van szó”, és mindent nyilvánosságra fognak hozni. (Hát azért erre nem mernénk nagy tételben fogadni...) Egyébként a németektől történő megvásárláskor is e módszer szerint jártak el, akkor 8 milliárd forintra becsülték az erőmű értékét, amelynek 73 százalékos részvényhányadát Mészáros Lőrinc 5,9 milliárd forintért vette meg. Az ilyen ármegállapítás azt jelenti, hogy nincs alku, vagyis az állam kész helyzet elé lesz állítva. Ebben az esetben persze nem is várhattunk mást...

Az MVM megvette – ennek az árát sem tudjuk – a Geosol nevű hulladékfeldolgozót is, amely az erőműhöz biomasszát szállít (tudomásunk szerint főként a mátrai erdők kivágásából

származóan). Ez jól jön majd a karbonsemlegesség bemutatásának procedúrájában, hiszen megújuló energiaforrásokból állítanak elő villamos energiát.

Az MVM átvette az erőmű 5 milliárd forintos hitelét is, amit a Takarékbank nyújtott neki. Minimum ezzel az összeggel csökkenteni kellene a vételárat (nincs információnk, de majd minden transzparens lesz – mint Orbán ígérte...).

Az Opus Globál eladta 2019-ben megmaradt széndioxid kvótáit, amit úgy kell érteni, mintha egy autót egy csepp benzin nélkül adnának el. Valószínű, ezért csökkentették termelésüket, mert így több felesleges, értékesíthető kvótájuk maradt (és nem azért, amit állítanak, hogy ezzel a veszteséget mérsékeljék, hiszen az árbevételük nőtt). Vagyis Mészáros mindent kivett a cégből, amit csak lehetett. Ismeretes, hogy 2019 februárban 11,2 milliárd forintos osztalékfizetésről döntöttek - ebből 8 milliárd forintot kapott az Opus, amivel máris 2 milliárdot keresett egyetlen év alatt a vételi árhoz képest. Nem beszélve arról az elszámoló árról, amit Mészáros Viresol cégének kiszámláztak (és még ennek a környezetterhelési büntetését is megúszták). Csak emlékeztetünk arra, hogy 2019 februárjában az erőmű közgyűlése a következő érvelés alapján döntött az eredménytartalék 11,2 milliárd forintos megcsapolásáról: „... a pénzügyi egyensúly helyreállítása, valamint a javuló piaci körülményeket és a kiegyensúlyozott működést is figyelembe véve”. Ekkor már „csak” 0,8 milliárd forint volt a cég vesztesége – az állóeszközpark egy részének értékesítése után. Ezen a közgyűlésen még nagyszabású tervekről beszéltek a tulajdonosok, amelyek egy részét már 2019-ben elkezdik megvalósítani. Hogy megkezdték-e, nem tudjuk. Csak azt, hogy 2019-ben az erőmű még 11 milliárd forintot kapott és ennek ellenére 5,9 milliárd forintos veszteséggel zárta az évet.

Az Opus Globál Nyrt február 10-én átadta a céget az MVM Zrt-nek, a menedzsment és a vezérkar lecserélődött. Az eredménytartalékban ekkor még 45 milliárd forint volt. Előtte az MVM 13 milliárd forintos hitelt vett fel, vagyona egy részének elzálogosításával. Feladata rendbe tenni az erőművet, a bányákat és a zagyteret. Az MVM 11,4 milliárd forintos hitelkeretet nyújt áthidaló jelleggel az erőműnek, és később majd tőkét emel benne. (A mi pénzünkéből!...)

Szél Bernadett február közepén különösen jelentős, vagyoni hátrányt okozó, hűtlen kezelés gyanúja miatt feljelentést tett ismeretlen tettes ellen. Március 26-án délelőtt – erre a napra idézte be a bíróság Szél Bernadettet - Gulyás Gergely, hogy ne érje szó a ház elejét, bejelentette, hogy Mészáros Lőrinc az üzletrészéért 17,44 milliárd forintot kapott az MVM-től, azaz a magyar államtól.

Erre azért senki nem számított, legfeljebb néhány milliárdra, de már az is felül lett volna értékelve. A vételár azt jelenti, hogy a teljes erőművet 24 milliárdra értékelte az a ki tudja

kicsoda vagyoneértékelő cég. Ez éppen a háromszorosa volt a 2017 végén készült értébecslésnek, amelynek alapján a németekkel az adásvétel létrejött. Pedig akkor a cégben még több mint 60 milliárd forintos eredménytartalék is volt. Ez azóta lecsökkent. Ráadásul a két blokkok üzemeltetésének lejáratát (2021) közelebb került és az egész erőmű bezárásának dátuma (2025) is. Ha megpróbáljuk összeszedni, hogy mit nyert Mészáros Lőrinc röpke két év alatt az üzleten, akkor a következő tényekre hagyatkozhatunk:

- A 2017 végi vásárláskor 8 milliárd forintba értékelték a céget, ennek 73 százalékát vette meg Mészáros egy cseh társasággal együtt, ez 5,9 milliárd forintot jelentett. Nincs információnk arról, milyen arányban voltak tulajdonosok, de ha fele-fele arányban, akkor Mészárosnak 2,95 milliárdot kellett betenni a boltba.
- 2018 elején kivásárolták a cseheket, állítólag elég drágán, de ha 50 százalékot rátettek, akkor 5,9 milliárdot fizethettek ki. A tiszta bekerülési érték tehát Mészárosnak 9 milliárd forint lehetett. Ezt az összeget becsülte egyébként Holoda Attila is.
- 2019. elején kivettek a cégből 8,2 milliárdot (az MVM-mel együtt 11,2 milliárdot).
- 2020 elején kaptak 17,44 milliárdot eladási árként, vagyis összesen 25,6 milliárdot. Ez áll szemben a ráfordítással, ami 9 milliárd forint volt.

Vagyis Mészárosék cége két év alatt 16,6 milliárdot keresett az üzleten, miközben a cég veszteséges volt és a veszteség egy részére is kaptak 6 milliárd forintos állami juttatást. Ezen kívül Mészáros Viresol cége az elszámoló áron keresztül olcsón jutott áramhoz, sőt, az általa okozott környezetszennyezést is az erőműre terhelték. Ezen kívül Mészárosék eladták a feleslegessé vált széndioxid kvótájukat is, még az értékesítés előtt, vagyis úgy adták át a céget, mintha benzin nélkül adnának el egy személykocsit.

S történt mindez a koronavírussal szenvedő világban, ahol egyesek nem feledkeznek meg a közösség kárára megvalósuló busás haszonszerzésről sem.

2.4.Nobilis Kristóf eladta a Lánchíd Palotát

Március 24-én, ugyancsak a koronavírus keltette zavaros időben írta alá az adásvételi szerződést a csak kémbanknak nevezett, Nemzetközi Beruházási Bank és a Nobilis Kristóf, valamint a fia tulajdonában álló DÖB-68 Zrt. Ennek értelmében az NBB által addig bérelt Lánchíd Palota (a bérleti díjat is mi fizettük) az orosz bank tulajdona lett, 8,89 milliárd forintért. Az ügyleten

véleményünk szerint Nobilis Kristóf ennyit keresett. (Más vélemény csak 5,5 md forintra teszi Nobilis hasznát. <https://24.hu/belfold/2020/03/25/lanchid-palota-orosz-bank-nobilis-kristof/>)

Véleményünket a következők támasztják alá:

1. Nobilis cége 2013-ban szerezte meg a palotát, 10 millió euróért, annak előtte, hogy a DÖB-68 Zrt-t bejegyezték volna. Azt az állam is megvehette volna, mint elővásárlási joggal bíró, de lemondott róla. Az akkori árfolyamon 2,97 milliárd forintot adott érte.
2. Ám a teljes vételár hitelből ment, még az önrészt is két állami tulajdonban is lévő bank adta össze. Vagyis Nobilis nulla forintot tett bele.
3. Viszont az ugyancsak állami tulajdonban lévő Eximbank 10 évre kibérelte a palotát, és a bérleti díjból a hitel törlesztődött.
4. 2019 őszén a magyar állam tőkeemelést hajtott végre az NBB-ben, 10 millió euró értékben, ami akkori árfolyamon számolva 3,3 milliárd forintot tett ki.
5. Minthogy a vételár 8,89 md forint volt, ebből 3,3 milliárdot a magyar állam finanszírozott, a bank ugyanis a magyar tőkeemelést a palota megvételére fordította. Ez a vételár egyébként az ismert ingatlanárakhoz képest igen alacsony volt, négyzetméterenként 1,6 millió forintot jelentett.
6. A fentiekből látható, hogy Nobilis cége – nulla befektetésre – 8,89 md forintot kapott. Minthogy mindehhez erős állami segédlettel jutott hozzá, nyilván vissza kell majd osztania belőle. Igazán sajnáljuk a nagybefektetőt...

2.5. Közlekedési kérdések

2.5.1. A felcsúti kisvasútból nagyvasút

Szállóigévé vált Orbán Viktor az az 2015-ös kijelentése, miszerint, ha sokat kekeckednek a felcsúti kisvasúttal, akkor azt meghosszabbítják Bicskéig, sőt, tovább. A történet 2020-ban nem egészen így teljesül, mert hosszabbítás ugyan lesz, de nem kispályás, hanem normál nyomtávú és villamosított. A MÁV Zrt ugyanis megállapodott egy budapesti céggel, az Axon 6M kft-vel arról, hogy a cég elkészíti a Felcsút Puskás Akadémia és a Bicske közötti távolságra egy normál nyomtávú, 25 kw rendszerben villamosított vasútvonal forgalmi, illetve erőáramú szimulációs modelljét 11 millió forintos megbízás keretében.

2.5.2. A hármas metró felújításáról

A 3-as metró leromlott állapotú szerelvényei helyett eredetileg újakat szeretett volna a főváros vásárolni, de a kormány nem járult hozzá, csak a felújítást engedélyezte. Az új kocsik beszerzése 92 milliárd forintba került volna, 30 milliárd forinttal többbe, mint a felújítás⁵. A felújítást a Metrowagonmash nevű orosz cég végezte, volt ugyan erre még egy észt pályázó is, de őt kizárták. A BKV ez év januári rendkívüli igazgatósági tanácsán – amelyet a metrókocsik extrém rozsdásodása miatt hívtak össze – a menedzsment kikotyogta, hogy az orosz cég nem felújított, hanem eladhatatlan új vagonjait passzolta ide. Miért baj az, ha felújítás helyett újat kaptunk? – tette fel anno Tarlós a kérdést. Azért, mert ha a tendert új kocsikra írják ki, akkor az orosz cég nem rúgott volna labdába, hiszen számos más vállalkozás jelentkezhett volna korszerű javaslatokkal. Nem ez történt. Erre mondta leváltása után Tarlós, hogy az ügyet Orbánék erőltették rá.

Nyilván ez is az oroszoknak teendő szívességi kapcsolat keretében történt – csak azt nem világos, hogy miért tartozunk mi szívességgel a nagy orosz medvének.

Most nemcsak a rozsdásodást kell kijavítani, de klímát is fel kell szerelni, így összességében az eredetinel jóval drágábban jutunk korszerűtlen orosz gyártmányú járműparkhoz. Mintha csak az előző rendszerben, a KGST keretében köttetett volna az ügylet.

2.5.3. Budapest-Belgrád vasút

Az egyre inkább Orbán álmává szublimálódó vasútépítés egyre drágább lesz, amit csak az enyhít, hogy kivitelezése is egyre bizonytalanabbá válik. Eredetileg 472 milliárd forintba került volna a 2,078 636 milliárd dolláros szerződés, most 686 milliárd forintnál tartunk, és ehhez jön kb. 100 milliárd forintos kiadás a Ferencváros-Soroksár közti pálya megépítésére. Mivel 85 százalékban kínai hitelből épülne a vasút, a kamatköltségek is százmilliárdokat tesznek ki. Nagyjából tehát ma már egy 1000 milliárd forint körüli projektről beszélünk, ami fajlagosan a legleges legdrágább vasútépítés lenne Magyarországon.⁶

⁵ A tervezett 62 milliárd forinttal szemben a végső számla 69 milliárd forintot tett ki, amihez 15 milliárd forintos kamatteher társult.

⁶ Eddig a puszta szabalcsi vitte a prímet, 4,15 md forintos kilométerenkénti árral. Ez kb. 50 százalékkal drágább lenne.

Az eredeti terv szerint 2017-re már el kellett volna készülnie a felújításnak és az új nyomvonal kiépítésének, most úgy néz ki, hogy 2022 előtt nem indulnak el a munkálatok.

2019. júniusában aláírták a tervezési és kivitelezési szerződést azzal, hogy július közepéig meglesz a pecsét a kínai eximbanktól, ami nélkül nem lehet semmibe sem belevágni. Nem lett meg. Szijjártó 2019 szeptemberében közölte, hogy megállapodott a kínai külügyminiszterrel a projekt felgyorsításáról. Novemberben Palkovics László Pekingben közölte, hogy elhárult az utolsó akadály is, és a végső megállapodást év végéig aláírják. De nem írták alá mind a mai napig. Úgy tudjuk, hogy az kínai eximbank bekeményített, építési terveket, kivitelezési engedélyeket akar látni – naná -, hiszen az ő pénze forog kockán, ilyenek viszont nincsenek, amíg nincs aláírt szerződés. A magyar fél úgy viselkedik, mintha még mindig a szocializmusban élnénk, a kínaiak viszont modernizálódtak, kapitalista módon gondolkodnak.

Csak remélni lehet, hogy a projekt méltó helyére, a történelem szemétdombjára kerül. Igaz, Mészáros Lőrinc megfosztódik néhány száz milliárd forinttól, de talán nem kell érte könnyeket hullatnunk...

A Felhatalmazási törvény hatálybalépése utáni napon nyújtották be a parlamenthez azt a törvényjavaslatot, amely – többek közt - arról rendelkezik, hogy egyrészt a Budapest-Belgrád vasút építésével kapcsolatos minden adat 10 évig titkos, felmentést alóla csak a külügyminiszter adhat, másrészt, hogy a projekt megvalósítása kiemelkedően fontos közérdek. Ez utóbbi annyit tesz, hogy megvalósítása során számos törvényi előírástól eltekinthetnek. Hogy a beruházáshoz kapcsolódó törvénytervezetet hogyan és miként fogják elfogadni a rendkívüli állapotban, nem fogjuk megtudni. De azt pontosan tudjuk és látjuk, hogy ennek az intézkedésnek nincs köze a koronavírusjárvány megfékezéséhez, amire hivatkozva a Felhatalmazási törvény megszületett.

2.5.4. Budapest-Kolozsvár közti gyorsvasút

Orbán Viktor még a 2018-as választások előtt nagyszabású vasútépítési tervekről számolt be, amelyek közül a BP-Varsó közötti előrehaladottabb állapotban van. A BP-Kolozsvár közöttire 2020. januárban írtak ki közbeszerzési pályázatot febr. 26-i határidővel. Ez egy legalább 200 km/óra sebességű pálya volna, talán Monorról indulna, és Cegléd előtt lekanyarodna Szeged, Kübekháza felé, majd Dél-Erdélyen át Bukarest, innen aztán oldják meg a románok Kolozsvár elérését. A másik terv Szolnok, Debrecen,

Nagyvárad-Kolozsvár volna, aminek a román szakaszon a hegyek miatt rendkívül nagy lenne a költsége. A románok nem is igen akarják. Nekünk se nagyon kellene, mert kb. 2000 milliárd forintba kerülne a hazai szakasz, amire az uniótól aligha kapnánk forrást. Összehasonlításképpen: 2018-2022 között a teljes vasúti hálózatfejlesztésre 1500 milliárd forint volt előirányozva. A Nagyvárad felé vezető nyomvonalon kb. 2 óra megtakarítás lenne, ami nincs arányban a ráfordításokkal.

A koronavírus jótékony hatása lenne, ha lemondanánk ezekről az értelmetlen, ám túl drága projektekről, amelyekből – a történelmi fejlemények ismeretében – minden bizonnyal csak Mészáros Lőrinc húzna hasznot....

<https://g7.hu/kozelet/20200213/ketezer-milliard-alatt-nem-usznank-meg-a-budapest-kolozsvar-alomvasut-magyar-reszet/>

2.5.5. A meghiúsult budapesti e-jegyrendszer

Mintegy másfél évvel ezelőtt felmondta a Budapesti Közlekedési Központ a Scheidt and Bachmann céggel korábban kötött szállítási szerződést az e-jegyrendszer kiépítéséről, de még a perindításig sem jutottak el. Nagy a valószínűsége annak, hogy a Fővárosi Önkormányzatnak 16 milliárd forintba fog kerülni a német cég által ki nem épített rendszer. A projektből eddig csak a szakértők és jogászok, meg a bankárok jártak jól, milliós nagyságrendben – mint az lenni szokott.

Az örökzöld – mi van az oligarchákkal?

Bármilyen hihetetlen, de még ilyen zaklatott időkben is akad ok arra, hogy e kivételezett csoport belső életéről ezúttal is megemlékezzünk. Az előző alfejezetben a Mátrai Erőmű kapcsán kénytelenek voltunk egy kiemelt példázatot bemutatni, amely egyébiránt többféle szempontból is kitűnő illusztrációja mindannak, amiről e pontban írunk kell. Korábban igyekeztünk a lehető legértelmesebb általánosítások szintjén írni e meglehetősen szűk társadalmi csoport életét érintő eseményekről. Most azt a megoldást választottuk, hogy fel-felvillantunk egy-két olyan mozaikdarabkát, amely ezen rövid - alig három hónapnyi - idő alatt e kivételezett, önmagát elitnek vélő csoport életét érintően történt.

Mint látni fogják: nem történt semmi különös, jöhet külpolitikai válság, jöhet nemzetközi megrázkódtatás, jöhet rendkívüli állapot, e csoport gyarapodásának szakadatlan jellegében semmi sem tud törést okozni.

Kilenc kis etűd

1. Megbecsüljük a mellettünk kitartó kádereket. Pelcznéből pedig akkor is egyetemi tanár lesz, ha erre egyébiránt nincsen semmiféle indok. Miért is? Csak. https://nepszava.hu/3068902_nem-tamogatta-a-bizottsag-megis-professzor-lett-pelczne-gall-ildiko

2. Nem találják a vizes vében százmilliókat elsikkasztó káderüket, pedig már az Interpol is besegítene. Mit mondjunk? Aligha akadt ember a városban, aki ne sejtette volna két évvel ezelőtt, hogy a fejetlenül elköltött milliárdok nagy valószínűséggel gyarapíthatták a hatalomhoz közelállók zsebeit is. Aztán valahogy, ezeket az embereket mégis nehezebb megtalálni és előállítani, mint az ezredrangú tolvajokat. <https://g7.hu/kozelet/20200129/vilagszerte-korozik-a-budapesti-vizes-vb-gazdasagi-igazgatojat/>

3. Mindeközben a Kedves Vej üzletei töretlenül virágoznak, bármi is történik. Olyannyira fontos szempont lehet ez a fajta gyarapodás, hogy még a vírusválság napjaiban is lehetséges az ő üzleteire különös figyelmet fordítani. El lehet képzelni, hogy e kitüntetett figyelem micsoda áldozat lehet, hiszen a miniszterelnök éppen ezen a napon üzente vissza az uniós vezetőknek, hogy e súlyos válság közepette nem ér rá az ő vádaskodásaikkal törődni. <https://mutyimondo.atlatszo.hu/2020/04/03/tiborcsek-2-milliardot-kapnak-kikotore-10-evre-titkositjak-a-budapest-belgrad-vasutepitest/>

<https://www.valaszonline.hu/2020/03/09/tiborc-istvan-sajer-gabor-naperomu-allami-tamogatas/>

4. A vári beruházások milliárdjai változatlan intenzitással forognak, annak ellenére, hogy évek óta tartanak a szakmai, és egyéb kifogások. Nincsen az a megfontolás, kritika, érv, amely lehetővé tenné, hogy az ide tervezett és jócskán túlárzott beruházások minéműsége fölött bármit korrigáljanak. <https://blog.atlatszo.hu/2020/02/ujabb-milliardok-a-varra-most-a-csikos-udvarra-koltenek-58-milliard-forintot/>

5. A felcsúti fociakadémia túlfinanszírozása és pénzmosoda-jellege sok éve tartozik a nevetséges és természetellenes ügyek közé. Az idén ez a botrány némi nemzetközi színezetet is kaphatott, mivel az itt székelő **Puskás Akadémia az UEFA éves kimutatásai szerint bekerült Európa legsikeresebb labdarugó klubjai közé.**

Na, nem a teljesítményével, hiszen az egész magyar labdarúgás nem éri el azt a szintet, hogy azt még rangsorolni is lehessen... A Felcsút az éves gazdasági eredményei alapján verekedte be magát az európai élvonalba, valahol a Napoli és a West Ham között. Azaz, olyan klubok mellett, amelyeknek a hetenkénti látogatottsága önmagában meghaladja az egész magyar élmezőny együttes nézőszámát. E ponton a krónikások tényleg nem tudják megállni, hogy jelezzék: sírjanak vagy inkább nevéssenek? Ez a megtévesztő rangsorolás a maga abszurditásával mindenféle szempontból kifejezi hazánk jelenlegi képtelenségeinek leginkább kézzel fogható mivoltát. <https://g7.hu/vallalat/20200121/az-uefa-szerint-nincs-meg-egy-olyan-csapat-europaban-mint-a-felcsut/>

<https://g7.hu/élet/20200120/tizszer-annyit-keres-egy-atlagos-magyarorszag-i-focista-mint-egy-atlagos-magyar/>

<https://g7.hu/kozelet/20200213/rejtely-mire-kapott-plusz-24-milliardot-a-felcsuti-foci/>

6. Az előző hír szerves kiegészítőjeként ezen a koratavaszon kiderülhetett, hogy Mészáros Lőrinc a nemzet büszkeségének kikiáltott új stadionnal – a Puskás Arénával - akár magántulajdonként is rendelkezhet. Neki az is megengedett, hogy az éves céges buliját itt tarthassa. Ami valahol érthető, hiszen éveken át itt építkezett, itt keresett milliárdokat. Csak azt nem értjük, hogy - ha mindezt a magyar állam sok éven át a központi költségvetésből finanszírozta, akkor miért ne tarthatná bármely magyar állampolgár a maga esküvőjét, születésnapját, érettségi találkozóját, sikeres nyelvvizsgája ünnepét szintén ebben a stadionban? /Meccseket amúgy sem tartanak benne. /

https://hvg.hu/kkv/20200130_Meszaros_Lorinc_a_cege_szuletesnapjat_sem_aprozza_el

7.A NER-hez közel állók számára lankadatlanul a kormányzati propaganda jelenti a legbiztosabb és legnagyobb volumenű üzletet. Ez az iparág az idei évben sem fog szűkölködni központi megrendelésekben, hiszen, ha mást nem, legalább a nemzeti konzultációt meg kell ismertetni minden magyar állampolgárral. És láss csodát, a vírus elleni küzdelem is teremthet elegendő propaganda-igényt ahhoz, hogy az ország minden állampolgára időben értesülhessen

a kormányzat hősie helytállásáról. <https://g7.hu/kozelet/20200220/egy-puskas-stadionnyi-penzt-kolthet-propagandara-az-allam/>

<https://444.hu/2020/02/22/egyre-tobb-penzt-es-egyre-gyorsulo-utemben-eget-el-a-kormanypropaganda>

8. Az eddigieket még valamifajta kedélyesség jegyében el is lehetne viccelni, hogy végül is alig tíz-húszmilliárdokról van szó, bár... sok kis tízmilliárd sokra megy.

Összességében azonban az a körkép rajzolódik ki, hogy a hazánknak az elmúlt évtized során jutott EU-s pénzek - száz és százmilliárdok - valahogyan ugyanezt a szűkebb körű vállalkozói kört találták és találják meg. Olyannyira, hogy eme összegek tovább osztása során is mindig egymást találják meg - alvállalkozókként is. Magyarán, ez az új, nemzeti burzsoázia - lehetnek vagy százan? ezren? – lehetett az elmúlt évtized elsőszámú és kizárólagos kedvezményezettje, no, nem a maga tehetsége okán, hanem a kormányzat kegyéből.

<https://g7.hu/vilag/20200220/megdobbensz-ha-megnezed-ki-mennyit-nyer-az-unios-koltsegvetesen/>

https://nepszava.hu/3068205_egymilliard-eurora-buntettek-miattuk-magyarorszagot-de-rogan-ugynoksege-igy-is-toluk-ker-tanacsot

<https://g7.hu/vallalat/20200205/egy-dokumentumbol-kiderul-hogy-nem-csak-az-allamnak-dolgoznak-a-ner-cegek-mas-ner-cegeknek-is/>

9. Így aztán nem lehetett meglepetés, ha Magyarország az elmúlt években a nemzetközi korrupciós indexekben jelentős, azt is mondhatnánk, hogy igen figyelemre méltó mozgásokat tudhatott magáénak. Magyarország mindenképpen jobban teljesített... legalábbis a korrupciós skálán mindenképpen. **Mindösszesen huszonnégy hellyel sikerült lejjebb kerülnünk**, és ezt a teljesítményt mindenekelőtt a közbeszerzések terén felmutatott „teljesítményünkkel” érhattuk el. Akárhogyan is nézzük, az elmúlt évtized során Európa leginkább korrupt és legkevésbé átlátható gazdasági teljesítményt nyújtó országai közé kerültünk. Az előző nyolc kis etűd lényegében színesebbnél színesebb adalékokkal szolgálhatott eme lejtmenet értelmezéséhez. Messze még a lejtő alja, de azért azt ne higgyük, hogy a külvilág ugyanúgy képes és szeret e fölöttébb érdekes nemzeti szokások fölött átsiklani, mint ahogyan mindezt itthon megszoktuk. Meg lesz még e siker böjtje, előbb-utóbb.

- Folyamatos lejtmenetben vagyunk. MnCS. jan. 30.

- Korrupcióban jól teljesítünk. MH. jan. 31.

- Sötétség délben. HVG- febr. 14.

https://hvg.hu/gazdasag/20200123_Transparency_International_korrupcio_cpi_korrupt_kozbe_szerzes

<https://444.hu/2020/01/13/a-kormany-minden-unios-fejlesztési-forrast-elvonna-budapesttol>

https://nepszava.hu/3068205_egymilliard-eurora-buntettek-miattuk-magyarorszagot-de-rogan-ugynoksege-igy-is-toluk-ker-tanacsot

https://hvg.hu/itthon/20200122_Economist_demokracia_index_magyarorszag

Megjött a farkas. Vírusriadó Magyarországon

Március harmadika után zárójelek közé tehető mindaz, amiről eddig írunk. Úgyszólván egyik pillanatról a másikra vadonatúj társadalmi, politikai, gazdasági, kommunikációs és morális helyzet alakult ki. Olyan, amelynek a végső szerkezetéről még sejtelmünk sem lehet akkor, amikor ezt a krónikát írjuk. Két dolgot talán most is megtehetünk. Egyrészt azt, hogy megpróbálkozzunk a járvány terjedése okozta közpolitikai kihívások, a hazai befogadás eddigi történetének áttekintésével. Másrészt azzal, hogy az eddig álátható gazdasági következményeket egy önálló alfejezetben összegezzük.

A közpolitikai reagálást nagyjából négy olyan szakaszra bontottuk fel, amely nemcsak a hatalmi szféra problémaérzékelő képességét és válaszait kívánja bemutatni, hanem azt a fajta közeget is, amelyben a közvéleménynek módja volt a kihívásokkal szembesülni.

1. A közpolitika reakciói

1.1. Szakasz. Március 3. előtt - a vihar kapujában

Januárban még a huszadrangú hírek között érezkelhette hazánk elenyésző kisebbsége azt, hogy Kínában gondok lehetnek, de hát ott mindig is gondok vannak, össze-vissza esznek mindent, sokan is vannak, miért is lenne mindez nekünk is érdekes, nekünk itt vannak a Viktor által felkínált kozmikus problémák: Gyöngyöspata, meg a raboknak kifizetett tengersok pénz, nem beszélve a törökök zsarolásairól, hogy megint megnyitják a határokat... Egy-két edzettebb és komoly tapasztalatokkal rendelkező szakújságíró lelkiismeretesen tudósította érdeklődő olvasóit afelől, hogy a magyar egészségügy a legkevésé sincsen sem felkészülve, sem pedig

felkészítve arra, hogy egy esetleges vírustámadással képes lenne szembenézni. *(Február 28-án /négy nappal a járvány hazai kitörése előtt!!!/ Orbán Viktor - a szokásos pénteki rádiós monológjában - még képes volt azt állítani, hogy a vírus komoly probléma, de a migránsválság sokkal nagyobb gond...)*

Krónikus eladósodások gyötrik a kórházi szférát, egyre mélyülő szakemberhiánnyal küzdenek, elemi eszközgondok és hiányok közepette dolgoznak, továbbá a magán- és az állami egészségügyi ellátás közötti mind szélesebbre nyíló olló okozta zűrzavar miatt is mind kilátástalanabb a hazai egészségügy állapota. Gondoljuk, e tényekkel e kézirat valamennyi olvasója is tisztában van, csupán két fontos okból vagyunk kénytelenek mindezt felidézni.

Egyfelől azért, mert a válság kitörése után kb. két héten át arról szólt a hivatalos kormányzati kommunikáció, hogy nincs itt és nem is lehet semmiféle gond, mert a hazai egészségügy maximálisan fel van készülve még egy ilyen rendkívüli terhelésre is. Másfelől pedig azért, mert éppen ezek az írások utólag is világosan tanúsíthatják azt is, hogy még január és február is két olyan hónap volt, amikor hihetetlenül sokat lehetett volna az alaposabb felkészülés érdekében tenni, hiszen, ha a leginkább égbe kiáltó feltételhiányokat a szaksajtó is tudta, akkor mindezzel a kormányzati tényezőknél is tisztában kellett lenniük.

További érvelés helyett megadjuk néhány olyan, ideillő írás lelőhelyét, amelyekből a lényeges részletek utólag is könnyedén kiolvashatók:

- Útkeresők. HVG. jan. 9. /Gáti Júlia/
- Ha a beszállítók perelnek, összeomolhat a kórházi ellátás. MH febr. 14. /Bodacz Péter/
- Halmazódó adósságok. HVG. febr. 27. /Gáti Júlia. Korkép a semmittevésről és a kétségbeejtő hiányosságokról.

Március első hétvégéjén a hetilapok különleges időpontban jelenhettek meg, mert a lapzártákat feltehetően még március harmadikán kellett megélniük, ezért már éppen nem értesülhettek arról, hogy hazánkban is megjelent a vírus. Mire a lapok megjelenhettek, akkor már tudhatta a közvélemény, hogy két esetet nálunk is azonosítottak. Azt pedig az addigi nemzetközi tapasztalatok alapján jól lehetett tudni, hogy ahol megjelenik a vírus, ott visszafordíthatatlan folyamatok indulnak útjukra.

E tényekkel az újságírók egészen biztosan tisztában lehettek, mert utólag is több mint megdöbbentő tanulság e hétvégi sajtó átböngészése. A Magyar Hangban olvasható nemzetközi korkép szerint már 80 országban // küzdenek a vírussal. Ehhez képest hazánkban még március elsején is a hivatalos szervektől annyi tellett ki, hogy közleményben értesítsék a lakosságot: ne

menjenek be az orvosi rendelőkbe, hanem panasz és gyanú esetén inkább telefonáljanak be oda. A vírussal kapcsolatos kormányzati honlap is éppen március harmadikára készült el, így legalább „üdvözölhették” az első vírushordozókat.

- Hazánkban a koronavírus. MH. márc. 6./Facsinay Kinga/

A HVG már tudhatott valamit, mert szokatlanul nagy terjedelmű, tizenkét oldalas vezető anyaga nyolc írásában tekinti át már nemcsak a helyzetet, hanem a legsürgetőbb teendőket is. Így például azt, hogy nincsen elegendő maszk és egyéb fertőtlenítőszer. Beszámolnak az időközben kitört vásárlási pánikról, a tömeges rendezvények megtartása körüli bizonytalankodásokról, a feltűnő kormányzati csöndről és a teljes tanácsalanságról: kell-e menni dolgozni, miféle rendkívüli szabályok várhatók? Mely ágazatokra várnak csődhelyzetek?

Egy-két írásból már világosan kiderült az is, hogy a szállodaipar, a turisztika, a légit közlekedés adatai már minálunk is hetek óta előre jelzik az egyre nagyobb árnyékokat vető csődhelyzeteket, de ezek az ágazatok sem kaptak még semmiféle kormányzati útmutatást. A nyolc írás közül máig különleges haszonnal forgathatók az alábbiak, már csak a korszak rekonstrukciója okán is:

- Legyengült szervezet a vírus ellen. Márc. 5. HVG. /Gáti Júlia- az egészségügy állapotáról/
- Kitört a jogbizonytalanság. HVG. márc. 5.
- A kórház fantomja. HVG. márc. 5.
- Köhög a Föld motorja HVG. márc 5. /A kínai állapotokról/

A Magyar Narancs szerkesztősége is szokatlanul felkészültnek bizonyult, két nagyobb terjedelmű írásuk is máig tanulságos körkép egy olyan ország mindennapjairól és feltételrendszeréről, amelyre egészen váratlanul szakadt rá a nemzetközi méretű katasztrófa:

- Kérdőjelek sűrűjében. MnCS. márc 5.
- Felkészült-e a magyar egészségügy? MnCS. márc 5.

További részleteket mellőzve, megállapíthatjuk, hogy Magyarországot igen különös helyzetben találta a világjárvány. A média, mint a közvélemény egyfajta tükre kellő időben és kellő komolysággal érzékelte a közelgő veszélyt. A lakosság is, mert azonnal vásárolni kezdett. Ha volt mit, és...volt mit... A kormányzati szféra, valamint az általa uralt közmédia pedig a legutolsó pillanatokig nem nagyon akarta érteni, miről is van szó.

A legelrettentőbb példázatokkal ezúttal nem élnénk, csak annyit jegyzենék meg, hogy még a butuska politikusi instrukciókat is félreértve, képesek voltak a várható veszélyeket egészen a legutolsó utáni pillanatokig összekötni a migránsüggyel...

1.2. szakasz. Tényleg itt van... megjött a farkas. Március 4-11.

Március negyedikén bejelentik a két vírusbeteg létét, igaz, nem győzik hangsúlyozni, hogy olyan iráni diákokról van szó, akik az év elején jártak otthon, és nem csoda, ha onnét így, megbetegedve jöttek meg... (Ehhez képest, az egyik, velük szintén érintkező iránt ugyan bevitték a László Kórházba, de... tesztet csak négy nap elteltével végeztek rajta, addig a különböző adminisztrációs egységek egymásnak adogatták miközben ő folyamatosan mondogatta, hogy a teszt miatt lenne itt. Vasárnap este, március nyolcadikán értették ezt meg...) A kormány a helyén volt, március hatodikán közölték, hogy attól a naptól kezdve nem adunk vízumokat iráni állampolgároknak. (Egyébiránt, a különféle felsőoktatási intézményekben több mint ezer iráni diák tanul itt...)

Ezek után már naponta születnek kisebb-nagyobb jelentőségű döntések:

Hetedikén lemondják a március 15-re tervezett központi ünnepségeket, ez azért már sokkal szélesebb körben ható figyelmeztető jel. Olyan erejű, szimbolikus döntés, amiből a lehető legszélesebb közönségnek is értenie kellene, mert ez a nap, ez az ünnep a rendszerváltás óta mindig is a legkitüntetettebb események egyike volt.

Nyolcadikán általános kórházlátogatási tilalmat rendelnek el, ami azért nem teljesen szokatlan, mert influenzás időkben is ez szokott történni.

Kilencedikén megtiltják az észak-olasz repülőjáratok fogadást. Igaz, ott már szinte háborús állapotok dúlnak, sokszáz halott, karanténszerű zárlatok vannak, szóval ez az intézkedés azt nyugtázza, ami amgától is bekövetkezne. Vagy mégsem? A következő napokon különféle híradós stábok mennek le a szlovén határhoz és mutatják be azt, hogy az olasz-magyar kamionforgalom a közutakon változatlan intenzitással zajlik. Oda is, vissza is. Nehéz is lenne megállítani, hiszem számos olyan határátljáró út létezik arrafelé, ahol már régóta semmiféle ellenőrzés nincsen.

Március 11-én, szerdán aztán vesz egy nagy lélegzetet a kormány és viszonylag széleskörű vészhelyzetet hirdetnek. Betiltanak minden olyan zárt téri rendezvényt, ami száz főnél több

látogatót vonzana, a szabadtereket is ötszáz főben limitálják. Megtiltják a beutazást a leginkább fertőzött országokból /Kína, Irán, Dél-Korea stb./. Magyarán, meccsek sem lesznek, sőt, semmiféle sportrendezvény, színházi előadás nem lehetséges. A mozik egy ideig még trükköznének, de csak egy-két napig tehetik. Ekkor már a többség kezd rájönni arra, hogy a helyzet nagyon, de nagyon komolyra kezdett fordulni, megindulna a végső roham a maszkokért, tisztítószerért, de ezeket mindhiába keresik, mert csak a miniszterelnök szerint van mindenből elegendő. Így érkezünk el a hétvégéhez, ahol a lakosság már fel van készítve a további korlátozásokra, csak azt nem tudni, hogy milyenekre is kell számítani még?

Március 13-án, pénteken reggel még a kormányfő tart egy furcsa hangulatú monológot a kedvenc reggeli rádióműsorában. Egyszerre szeretné felmutatni a minden probléma megoldására alkalmas, univerzális vezető szerepét és érzékeltetni, hogy be nem látható nehézségekre kell számítanunk. Fölöttébb érdekesen reagál arra a problémára, hogy mi értelme van a tömegrendezvények korlátozásának akkor, ha a gyerekek továbbra is iskolába járnak, mert igencsak ingerülten utasítja el magát az iskolabezárásnak még a gondolatát is. Valami olyan lehetőségként, mint aminek semmiféle realitása nincsen.

Az első válsághét médiatükre viszonylag pontosan tükrözi a kormányzati bénázás és nagyképüsködés kevercsét. Szóvá is teszik az ötletelések, keménykedések át nem gondolt mivoltát, de még inkább azt, hogy mindez semmiféle köszönő viszonyban nincsen azzal, ami az országra akkor várhat, ha a járvány csoportos méreteket fog ölteni, mint ahogyan történt ez már oly sok más országban. Az első hét alapvető tanulsága a minden alrendszerben meghonosított, centralizált és végső soron egyetlen emberre épülő döntési modell csődje. S amely csődöt éppen az az ember szeretné a legkevésbé beismerni, akinek az érdekében ezt a modellt keresztül erőszakolták.

- A járványügy csínja-bínja. HVG- márc. 12.
- Bízni, csak bízni. MnCs. márc. 12.
- Kockázatos mellékhatások. HVG. márc 12.
- https://azonnali.hu/cikk/20200309_milyen-valtozast-hozhat-az-eletformankban-a-virusvalsag?fbclid=IwAR0zIUULhpkXjQgILMc1XnBxm5HEsYfSEXtTB_7KkGEaOuJomEPD_fiCFr4
- <https://merce.hu/2020/03/09/zuhano-reszvenyek-bortonlazadas-es-romanai-iskolabezaras-koronavirus-osszefoglalo-marcius-9/>

1.3.szakasz. Elszabadul a döntéshozó nagyüzem. Március 12- 23.

Pénteken nagyot változott a világ. Leginkább Orbán Viktor fejében. Estefelé már elkezdte a média szivároztatni, hogy a kormányfő este kilenc órakor rendkívül fontos bejelentésekre készül. Hol is? A saját fészbuk-oldalán...Nem túlzás azt állítani, hogy kormányfői megnyilvánulás iránt ritkán fordulhat elő olyan széleskörű figyelem, mint amekkora ezt a bejelentést várta. Sokan arra számítottak, hogy esetleg a kijárási tilalom bevezetésére kerülhet sor. A kilenc órából negyed tíz lett, a monológ első percei mindenféle intézkedésekkel és olyan adatok felsorolásával telt, amire nyugodtan lehetett volna sort keríteni a következő heti parlamenti ülésen is. Az itt előadott változatban ez a produkció legfeljebb arra lehetett alkalmas, hogy az országot Orbán Viktor szünet nélküli munkálkodásáról értesítse. (A gazdasági jellegű döntésekről ez alkalommal sem teszünk említést, mert a következő fejezetben mindezekről összefüggően szólunk majd.)

Ám a legvégén, mintegy mellékesen bejelentette, hogy hétfő reggeltől a hazai oktatási rendszer átáll a digitális távoktatásra. Így, szó szerint. Nem azt mondta: „bocsánat, reggel tévedtem, rosszul ítélt meg a helyzetet, mert tényleg olyan tragikussá vált, hogy azonnal be kell az iskolákat záratni.” Nem, nem ezt mondta, hanem úgy adta elő ezt a gyökeres változtatást, mint ami amúgy is küszöbön állt, mert egy év múlva egyébként is bevezették volna. Ez sem igaz, ennek valami egészen másféle változata az igaz, de ezt most nyugodtan figyelmen kívül hagyhatjuk.

Az igazság az, hogy nem volt képes beismerni a tévedését, hanem úgy tett, mintha egy megfontolt, jól előkészített, minden érintettel megbeszélte és egyeztetett döntést éppen a lehető legjobb pillanatban hoztak volna meg. Hát nem. Éppen a lehető legalkalmatlanabb pillanatban, 13-án, pénteken este, amikor nincs az az iskola, nincs az a pedagógus, és még az a magyar család sem létezik, amely bármit is képes lenne tenni annak érdekében, hogy hétfőn reggeltől könnyedén átállhassanak a digitális, azaz, az otthonról történő oktatás/tanítás gyökeresen eltérő körülményeire.

A továbbiakban nem is részleteznénk, hogy mit is jelentett mindez a hazai családok milliós nagyságrendje számára. Oldd meg. Ahogyan tudod. És ugyanígy dobták a gyeplőt annak a közoktatásnak a nyakába, amelyet az elmúlt tíz év folyamatos intézkedéseivel teljességgel leszoktattak az önállóságról, amelynek éppen ezekben a hetekben szerették volna - tételesen és kívülről rájuk erőszakolva – előírni még azt is, hogyan és mit taníthatnak.

Van valami mélyen abszurd, cinikus és vérforralóan arcátlan politikai viselkedés abban, ahogyan ez a kormány éppenséggel két olyan társadalmi nagycsoport áldozatkészségére, túlterhelhetőségére és minden határon túli munkavégzésére számít, amelyeknek szakmai és érdekvédelmi szervezeteit évek óta meg sem hallgatja, amely csoportok tarthatatlan helyzetéről évszámra nem hajlandó tudomást venni.

Ennek figyelembevétele mellett valóságos csodának kell tartanunk azt is, hogy számtalan iskola tantestülete, pedagógusok ezrei már másnap, szombaton nekiálltak és éjjelt nappallá téve dolgoztak azon, hogy hétfőtől valóban működőképes távoktatást lehessen művelni. A független sajtóban és ellenzéki oldalról ugyan lehetett hallani valamiféle morgolódást, miszerint ez a gyors döntés a meglévő szociális különbségeket nehezen befoltozható szakadékokká fogja szélesíteni, mert az ország peremvidékén élők többségének nincsnek meg a legelemibb otthoni és iskolai feltételei az átálláshoz.

Az új, merőben szokatlan új világra való átállást együtt kellett megszokni a részleges kijárási tilalommal, és az utcai jeleneteket elnézve, ez a lakosság igen jelentékeny hányadának nehezen megoldható feladat lett. Vagy az is lehetséges, hogy nem vették még eléggé komolyan a bevezetett és meghirdetett korlátozásokat. Őszintén szólva, nehéz volt nem észrevenni.

Aki tudott, az persze otthon maradt, de az emberek a finomra hangolt, időnként nem is egyértelmű szabályokat nem voltak képesek a maguk mindennapi életfeltételeikre átfordítva értelmezni. A folyamatosan érkező kormányzati döntések is elsősorban a munkaadói, vállalkozói rétegek számára jelentettek útmutatásokat, a köznép számára rendszeresített, mindennapos Operatív stáb értekezleteinek nyilvános-televíziós üzenetei pedig előbb-utóbb össznépi viccelődés tárgyává váltak azáltal, hogy az igazán lényeges kérdésekre nem tudtak válaszolni. Helyette valamiféle avított pedagógizálás és a katonai sarkosság vegyes stílusából összekevert népnevelés zajlott.

A kormányzati hozzáállást teljességgel eluralta a kommunikációs offenzíva, és ennek a többlepcsős megoldása. Orbán Viktor ebből igen hamar szerette volna önmagát oly módon kiemelni, hogy az ő megszólalásainak különleges és egyedi funkciója lehessen. A legfontosabb döntések bejelentését és a legnagyobb sikereket neki lehessen fenntartani.

E lázas igyekezet várhatóan megteremtette a maga paródiáját, s így is történt, mert március 19-én például már reggeltől elkezdtek mindenféle médiafórumon emlegetni, hogy a miniszterelnök délután 3 órakor különleges bejelentésekre készül. Nosza, az otthoni elzárttság magányában a szokásosnál sokkal *nagyobb tömegű néző ücsörgött az otthoni készülékek előtt és várta a Nagy Pillanatot. Ami nem akart sehogy sem eljönni, illetve, amikor eljött, akkor köznevetség tárgyává vált. A kormányfő ugyanis csak tátogott a képernyőn, és e hiányosságnak legalább negyven percen át nem volt megfejtése.* Később a közszolgálati média leadta ugyan a beszédet - és az újabb, gazdasági jellegű intézkedéseket, de az az igazság, hogy később mindenki csak arra a tátogásra emlékezett.

Valamivel később megszületett a hivatalos magyarázat, miszerint a kormányfő fészbuk-oldalára szokatlanul nagy - csaknem milliós nagyságrendű - közönség jelentkezett be, és a szerver nem bírta ezt a terhelést. Nem bonyolódna bele e magyarázat képtelenségeibe, inkább az az igazán érdekes, hogy mindeközben százmilliárdos éves költségvetési támogatással tartanak fenn egy kormányzati irányítású közmédiát, amely ilyen kiélezett pillanatban sem képes megoldani ezt a nem túl bonyolult technikai kihívást. Ha már a kormányfőnek mindenáron az a mániája, hogy ő csakis a dolgozószobája puritán világából szeretne népehez szólni, és nem akar ott látni semmiféle kamerát, operatőrt, riportert...

Március 16. után egyébként is fölgyorsultak az események, nemcsak a százféle kormányzati döntést kellett – volna - lefordítani a mindennapi életviszonyokra, nemcsak az új korlátozások-teremtette életet kellett kitanulni, hanem lettek további, ki tudja milyen jellegű megszorítások is. A kormányzati kulcsemberek naponta hozták szóba a rendkívüli állapot bevezetésének szükségességét, amelynek baljóslatú felhangjait számos elemző, megfigyelő némi aggodalommal értelmezte, nem beszélve a megmaradt ellenzékiek riadalmáról. Utólag is úgy érzékeljük, hogy ezek az aggodalmak már napokkal a parlamenti megvitatásuk előtt szélesebb teret kaptak, mint például az iskolák bezárása miatt kialakult rendkívüli helyzet következményei.

- Fennáll a visszaélés veszélye- Majtényi-int. MnCS. márc. 19.
- Ugyanő: A különleges jogrend hosszú árnyéka. HVG. Márc. 19.
- A HVG eheti (márc. 19.) száma egyébként tizenegy oldalon keresztül, minden fontosabb szempontot szem előtt tartva elemzi a vírushelyzetet. Eme írások közül is kiemelkedő a kormányzati hozzáállás elemzése:
- Teszteljétek, bolondok!
- További, lényeges írások a III: szakasz eseményeinek megértéséhez:
- https://hvg.hu/itthon/20200315_Igy_valtozik_az_elet_hetfotol_Magyarorszagon_koronavirus_veszelyhelyzet

- <https://24.hu/belfold/2020/03/16/koronavirus-magyarország-iskola-munakely-korlatozasok-karanten/>
- https://hvg.hu/itthon/20200314_Gomperz_Kormanyzas_megkoronazva
- https://hvg.hu/itthon/20200313_Orban_Viktor_koronavirus
- https://mandiner.hu/cikk/20200313_orban_viktor
- <https://24.hu/belfold/2020/03/14/koronavirus-iskola-bezaras-szulo-otthon-maradhat/>
- <https://444.hu/2020/03/13/hetfotol-digitalis-oktatasra-all-at-orosz>
- <https://atlatzo.hu/2020/03/12/grafikonokon-es-terkepeken-amit-eddig-a-koronavirusrol-tudni-lehet/>
- <https://merce.hu/2020/03/13/orban-viktor-digitalis-tanitas-lesz-a-diakok-nem-mehetnek-iskolaba/>
-

1.4. szakasz. Úton a rendkívüli állapot felé. Márc. 24. - ápr. 1.

Március 23 -án, hétfőn került sor arra az ülésre, amikor a kormány rendkívüli jogkörökkel történő felhatalmazásához lényegében az ellenzéki pártok szavazataira is szükség lett volna, miután ez a különleges megoldás (amely nem más, mint az alkotmányosság felfüggesztése) eleve négyötödös jóváhagyást igénylő eljárás. A felfokozott érdeklődéssel várt parlamenti ülés végül rászolgált az előzetes izgalmakra. Az ellenzéki frakcióvezetők, megszólalók rendre szerették volna rászorítani a kormányzókat, hogy próbálják meg értelmesen megmagyarázni, miért lenne szükség erre a páratlan jogi lehetőségre.

Nos, a megfelelő magyarázatok helyett kölcsönös vádaskodásokat lehetett meghallgatni, és a vita derekához érve nagyon is világosan kiderülhetett, hogy ez az egész színjáték merőben másféle politikai célokat szolgál, mint amiről a megszólalók ádáz vitát folytattak. A Fidesz pontosan tudta, hogy nem lesz meg a négyötödös támogatás, de azt is jól tudták, hogy az egy héttel később megismételt eljárásban már elegendő lesz a kétharmados többség is.

E parlamenti színjátékra azért volt szükség, hogy ezek után a kormányzati média reggeltől estig azt fújhassa, hogy az ellenzék nélkül, egyedül nekik kell viselni a felelősséget a válság megoldásáért. Ez a politikai csapda március végén maximális sikerrel működött. A következő héttől már nemcsak azt tehet a kormány, amit csak szeretne, hanem még azt is lehet állandóan hangoztatni, hogy az ellenzék a „vírus pártján áll”. Másként szólva: Orbán Viktor aktuálisan megfogható ellenfél nélkül kellett volna, hogy nekivágjon a válságkezelő kormányzásnak, így viszont van ellenfél, sőt ellenség is, mert minden egyes balsiker, kudarc esetén fel lehet mutatni a bűnbakokat. Azt is mondhatjuk, hogy helyreállt a rend, az elmúlt évtized hatalmi játszmáit alapvetően meghatározó szerkezet. A tervezet meglepően hamar széleskörű tiltakozási visszhangot váltott ki, és nemcsak itthon, hanem Európa-szerte is.

<https://hirklikk.hu/kozelet/keddtol-csucsra-jaratja-orban-a-teljhatalmat/361756>

<https://hirklikk.hu/kozelet/a-kormany-elsosorban-a-hatalma-bebiztositasan-ugykodik/361765>

https://nepszava.hu/3071926_a-nemet-nyelvu-sajto-orban-felhatalmazasi-torvenyen-huledezik

https://hvg.hu/itthon/20200323_A_koronavirusrol_es_a_felhatalmazasi_torvenyrol_vitazik_a_parlament

<https://hirklikk.hu/kozelet/nemet-a-teljhatalomra-igent-a-vedelemre-nemet-orbannak-igent-az-embereknek/361550>

<https://24.hu/belfold/2020/03/21/koronavirus-veszelyhelyzet-kulonleges-jogrend-kormany-rendeletek-sandor-zsuzsa-elemzes/>

<https://444.hu/2020/03/23/par-ora-alatt-huszonegyezren-irtak-ala-a-felhatalmazasi-torveny-ellen-tiltakozo-online-peticiot>

https://hvg.hu/itthon/20200323_TGM_Nemmel_szavazni_a_felhatalmazasi_torvenyre

https://hvg.hu/itthon/20200322_Gomperz_Jarvanypuccs

<https://hirklikk.hu/kozelet/a-jarvany-urugyen-a-fidesz-korlatlan-hatalmat-szerez-ez-mar-nyilt-diktatura/361613>

<https://hirklikk.hu/kozelet/orban-egyszemelyes-kormanyzasra-akar-atterni/361591>

Ezen a héten egyébként történt még más, igen fontos intézkedés is, a kormány végre belátta, hogy a szép szó ebben a helyzetben kevésbé hatékony ajánlás, ezért most már konkrétabb és szankciókkal is megtámasztott kijárási korlátozásokat vezettek be. Érdekes módon ezek ellen nem volt tapasztalható komolyabb ellenállás, talán azért sem, mert ekkorra már Olaszországtól New Yorkig, szinte a világon hasonló korlátokról értesülhetett a tévéhíradóknak mostanára jócskán megszorodott, kényszerű tömege.

<https://merce.hu/2020/03/27/mit-gondol-az-ellenzek-a-kijarasi-korlatozasokrol/>

https://hvg.hu/itthon/20200328_Matol_kijarasi_korlatozas_tovabb_nott_az_igazolt_fertozotte_k_szama_11re_nott_a_halottak_szama

<https://24.hu/kultura/2020/03/28/koronavirus-karanten-kijarasi-tilalom-tortenete-egy-evezred/>

<https://24.hu/kulfold/2020/03/27/koronavirus-kijarasi-korlatozas-szomszedos-oroszagok/>

<https://444.hu/2020/03/27/nem-kell-igazolas-a-munkaba-jarashoz-gyereket-es-kutyat-is-lehet-setaltatni>

<https://444.hu/2020/03/27/kijarasi-korlatozast-vezetnek-be-magyarorszag-egesz-teruletere>

Március 30-án újra összeült a parlament, s most már a magára maradt kétharmad is elfogadhatta az ún. „Felhatalmazási törvényt”. A Ház elnöke is aláírta, s hosszú bujdokolásából előkerült még az államfő is, aki úgyszintén kevéssé töprengett alkotmányossági aggályokon, mindent rendben lévőnek talált, így éjfél után már hatályba is lépett az a rendelkezés, amely - egyébiránt - szakmailag/alkotmányjogilag ezer sebből vérzett.

/A felhozható érveket nem soroljuk elő, számos szakmai írás ugyanis megtette ezt. Közülük egyelőre a legalaposabb munkának *Mészáros Gábor* két oldalas esszéje látszik az ÉS március. 27-ei számában: *Koronavírus és hatalom*-címmel. Hasonlóan alapos kiveszés olvasható a *Magyar Hang* április 3-ai számában is: *Karsai Gábor: Rég távol a jogállamtól.* / További visszhangokról:

https://index.hu/belfold/2020/04/01/fidesz_salatatorveny_koronavirus_polgarmesterek_ingatlanok/

https://index.hu/kulfold/eurologus/2020/04/02/13_europai_kormany_nyilatkozat_demokracia_koronavirus_torveny/

<https://444.hu/2020/04/01/13-nyugat-europai-kormany-kozos-nyilatkozatban-figyelmeztet-hogy-veszhelyzetre-hivatkozva-sem-lehet-fellepni-a-jogallamisag-es-a-szabad-sajto-ellen>

<https://24.hu/kulfold/2020/04/01/nemetorszag-koronavirus-felhatalmazasi-torveny/>

https://hvg.hu/itthon/20200401_donald_tusk_orban_viktor_europai_neppart_fidesz_felhatalmazasi_torveny_veszelyhelyzet

<https://merce.hu/2020/03/30/megszavazta-a-fidesz-a-felhatalmazasi-torvenyt/>

https://hvg.hu/itthon/20200330_A_Fideszketharmad_elfogadta_a_felhatalmazasi_torvenyt

https://hvg.hu/itthon/20200330_Ader_alairja_a_felhatalmazasi_torvenyt

https://444.hu/2020/03/30/ader-janos-mar-ala-is-irta-a-felhatalmazasi-torvenyt?utm_source=hirkereso&utm_medium=cpc&utm_campaign=ader-janos-mar-ala-is-irta-a-felhatalmazasi-torvenyt

2. És ami még a háttérben maradt...

A legelső kritikák között viszonylag szerényen megbúvó szemrehányásokként azt is kihallhattuk, miszerint ezt a különleges felhatalmazást a kormány a legelső alkalmakkor egyáltalán nem olyan döntések meghozatalára használta fel, amelyeknek érdemi köze lehetne a járvány terjedésének megállításához. Sőt, nagyon nincs közük, hanem sokkal inkább a Fidesz uralkodó körein belüli kisebb szubkultúrák magánügyei kerültek terítékre. De ez már a következő negyedéves krónikánk idejére áthúzódó ügynek tűnik. Elvileg le is zárhatnánk ezt a szomorú és zagyva, kétszínű történetet, de az a sejtésünk, hogy a következő hónapok során számos olyan példával fogunk még találkozni, amelynek nyomán bőséggel lesz okunk visszatérni annak értékeléséhez, hogyan is sáfarkodott Orbán Viktor kormánya ezzel a különleges felhatalmazással.

<https://merce.hu/2020/04/01/ma-eleg-jol-megmutatta-a-kormany-mik-a-prioritasai-veszelyhelyzetben/>

<https://444.hu/2020/04/01/semjen-zsolt-egyetlen-este-megmutatta-mik-is-a-legfontosabb-ugyek-vilagjarvany-idejen>

A látványos és nagy port felvert konfliktusok árnyékában némileg elsikkadni látszik egy-két olyan kérdés, amelyek a hétköznapi életben az emberek óriási többségét sokkal jobban foglalkoztatta, mint a felhatalmazási törvény alkotmányos karakterének kérdése. A minőségi hetilapokban időnként előkerültek ezek a kérdések is:

- *Kórház a vírus szélén. HVG. márc 26.*
- *Sokkal több fertőzött lehet. MH. márc. 27.*
- *Lassú fejlődés. MnCS. márc. 26.*
- *A tudás életet menthet. MnCS. márc 26.*
- Vajon, hányan lehetnek a ténylegesen megbetegedtek, mert azt mindenki érzi, hogy valami nincsen rendjén a tesztek feltűnően alacsony, és nemzetközileg is példátlanul kevés számával?
- Hogyan alakulhat a jövőben az a dinamika, amelynek eddigi adatai arra vallanak, hogy egyre kedvezőtlenebb ciklusok elé nézünk?
- Mi a helyzet a kórházi és egyéb kapacitásokkal, mert mindig csak olyan globális számokat hallhatunk, amelyeket nincs módunk egybevetni a valós veszélyekkel?

- Miért nincsen elegendő maszk és védőfelszerelés, továbbá lélegeztető készülék, ha naponta arról hallunk, hogy Kínából hatalmas volumenű szállítmányok érkeznek... S ha ez mégis így lenne, akkor miért nem jut az egészségügyi személyzetnek, a patikákban dolgozóknak, és más, közvetlenül is veszélyeknek kitett dolgozóknak? Hol lehetnek a nyilatkozatokban hangoztatott mesés készletek?
- Mi lesz azokkal a tíz- és tízezrekkel, akik már elvesztették a munkájukat, s feltehetően újabb százezeres tömegek követik őket nem is oly soká? Mi lesz Magyarország azon jelentős, némely vizsgálatok szerint milliós nagyságrendű népességével, akinek egyetlen hónapra sincsenek elegendő tartalékjuk?

E fönti kérdéseket legfeljebb a szaksajtóban látni feltéve, ám amikor az Operatív Stáb megszólal, esetleg a miniszterelnök, vagy valamely kormánytag bemegy a tévéstúdiókba, olyankor ezeket a kérdéseket fel sem teszik nekik. Pedig...hátha tudnának válaszolni is. Mi is - e sorok írói állampolgárként is - roppantul kíváncsiak lennénk arra, hogy a közeli hetekben lesznek-e olyan válaszok, amelyekről majd a következő negyedévi krónikánkban már megnyugtatóan fogunk tudni megemlékezni.

3. A koronavírus gazdasági hatásai

A Kínából 2019 végén kiindult és március végén már majd minden országban⁷ megjelent koronavírus-fertőzés nemcsak az embereket támadta, betegítette meg, de a globalizált világgazdaságot is. Annál is inkább, mert elsődleges gócpontja Kína volt, amely a szállítási láncokra épülő világgazdaság lüktető motorja volt. 2019-ben Kína a világ GDP-jének 17 százalékát adta, 2002-ben még csak a 6 százalékát. 2019-ben az ipari termelésének 22 százalékát, 2002-ben még csak a 8 százalékát, 2019-ben a világkereskedelem 11 százalékát 2002-ben még csak a 4 százalékát, és a globális turizmusban is feljött a 2002. évi 2 százalékról 9 százalékra.

(Európában Magyarország profitált legnagyobb mértékben a kínai turizmusból, a ki- és beutazásokból.)

Jelentésünk írásakor az új fertőzések száma alapján Kínában már kezd helyre állni a világ, de Európában és Ázsiában új gócok alakultak ki, így Olaszországban, Spanyolországban, Nagy-

⁷ Március 30-án szerint: a világban 786,2 ezer fertőzött, 37,8 ezer elhunyt és 165,6 ezer gyógyult van. Kínában 81,5 ezer a fertőzött, 3305 a halott és 76,1 ezer a gyógyult. Németországban 66,9 ezer a fertőzött, 645 a halott és 13,5 ezer a gyógyult, Spanyolországban 88 ezer a fertőzött, 7716 a halott és 16,8 ezer a gyógyult. Olaszországban 101,7 ezer a fertőzött, 11,6 ezer a halott és 14,6 ezer a gyógyult. Franciaországban 44,5 ezer a fertőzött, 3020 a halott és 8 ezer a gyógyult. Magyarországon március 31-én 492 a fertőzött, 16 a halott és 37 a gyógyult.

Britanniában, Iránban, Dél-Koreában, de erősen gyilkol a vírus az USA-ban is. Egyelőre nem tudni, hogy időben és térben milyen kiterjedésű lesz a járvány, hatalmas nemzetközi összefogással (IMF, EU, és USA extrapénzekkel is) folynak a kutatások az ellenszérum megtalálására. Az illetékesek egyelőre azzal bíztatják a lakosságot, hogy a közelgő nyári melegek majd elpusztítják a kórokozókat⁸. Ám nem tudni, hogy az őszi beköszöntével azok nem fognak-e újból aktivizálódni. A világgazdaságra gyakorolt hatás a járvány elhúzódásának és kiterjedésének mértékétől függ.⁹ Már ma is vannak kutatóintézetek, amelyek megpróbálják modellezni a várható következményeket, de az adatok nagyon bizonytalanok.

Mi meg sem próbálkozunk ezzel, csak annak áttekintésére vállalkozunk, hogy elméletileg milyen folyamatok alakulhatnak ki a vírus nyomán a világgazdaságban.

1. A koronavírus kiváltotta közvetlen hatások:

- A költségvetés egészségügyi, kutatási és táppénz kiadásainak növekedése, megjelennek a közösségi terek fertőtlenítésének extra költségei.
- A gyógyszerkutatások felpörgése, a gyógyszeripar fellendülése.
- Védőszergyártás felfutása (maszkok, ruházat, fertőtlenítő szerek stb.)
- Megbetegedések miatt csökkenő munkavégzőképesség.

2. Közvetett hatások: a vírus terjedése elleni védekezés gazdasági következményei. A közvetett hatások nemcsak a vírus által közvetlenül érintett országokban jelentkezhetnek, hanem a világgazdaságba bekapcsolódott valamennyi államban; a globalizáció eddig élvezett előnyei után megjelennek annak hátrányai az összefonódottságból, az egymásra utaltságból adódók. S főként abból, hogy a fejlett országok költségcsökkentés okán nagymértékben helyezték ki/át termelésüket Kínába, illetve az ázsiai régió országaiba.

- Az államilag elrendelt karanténok szétszakítják a globalizált világgazdaság kötőszövetét, az elzárt régióban leáll a termelés, ami a beszállítói láncokra épülő világgazdaságban másutt termelés kiesésekkel jár. Ezt hívják kínálati sokknak, amiből következik a szállítmányozás elakadása, a foglalkoztatás csökkenése, a munkanélküliség növekedése, cégek bedőlése, eladósodás, fizetéseképtelenség, banki veszteségek növekedése. A kínálat hanyatlása természetesen a kereslet csökkenésével

⁸ Ezzel ellentétes vélemény épp a minap jelent meg: a vírus kifejezetten szereti a meleget. (Erre utal az is, hogy Ausztráliában, ahol történetesen nyár volt, is rendszeren pusztított.)

⁹ Egy évvel később olvasva mindezt, azon vagyunk leginkább meglepődve, hogy 2020 tavaszának végén komoly előrejelző intézmények egyáltalán mertek bármit is jósolni az év végére nézve. Akkor még szó sem lehetett második, harmadik és ki tudja ma már hányadik hullámról. Ma már nem jósolkunk, ma már túlélünk, egyik hétről a másikra. KL 2021 02. 28.

jár, a termelői és fogyasztói kereslet egy részének kiesésével. Az előálló alkatrészhiánynak első menetben árfelhajtó hatása van, majd a termelés visszahonosítása igényel pótlólagos tőkebefektetést. Ugyanakkor a termelés visszaesése mérsékli a nyersanyagok és energiaforrások iránti keresletet, aminek árleszorító hatása van. Egyszerre van jelen a GDP termelés lassulásából eredő dezinfláció és az áruhiány kiváltotta infláció.

E reálgazdasági hatások erőssége attól függ, mennyi ideig tart a karanténok kiváltotta rendkívüli gazdasági állapot, és milyen kormányzati intézkedések születnek a dekonjunktúra/recesszió feltartóztatására. Fiskális és monetáris megoldások is lehetnek, mindkét esetben a kereslet, a likviditás növelésével, amiből – másodlagos hatásként – nagyobb infláció is kigyűrűzhet.

- Keresletvisszaesést, illetve a ráfordított tőkék átmeneti vagy végleges befagyását idézi elő a korábban elhatározott rendezvények letiltása vagy/és elhalasztása (koncertek, sportesemények, fesztiválok, vásárok, kiállítások, hagyományőrző sokadalmak stb.)
- Az egyének alkalmazkodása a járványhoz utazások lemondását, elhalasztását, önkéntes karanténba vonulást is jelenthet. Ezt mindenekelőtt a közlekedési cégek és a turizmusból élők sínylik meg. A kereslet hanyatlása miatt e területeken is csődhelyzetek állhatnak elő, amelyek cégek felszámolásával is járhatnak. De árcsökkenés is lehetséges. Viszont a karanténba vonulás (legyen az önkéntes vagy elrendelt), továbbá a cégek és háztartások otthoni munkára való ösztönzése, a mindennapi megélhetési cikkek iránti vásárlási rohamokat indíthat el. Ezt tapasztalhattuk nemrég hazánkban, de Ausztriában, Romániában és az USA-ban is. (A védekezéssel együttjáró vásárlási láz világjelenség.) A szokásoshoz képest hirtelen megugró fogyasztói keresletnek is lehet árfelhajtó hatása. Bár nálunk a kormány beígérte, hogy az árdrágítók körmére fog nézni (a Rákosi idők gyakorlatának megidézése), amihez persze – ez idő szerint - nincs joga.
- A globalizált világ szövetének szétszakadása általános bizonytalanságot idéz elő, ami tükröződik a tőzsdék zuhanásában, a gyengébb országok valutáitól való megszabadulásban/tartózkodásban, ezen országok adósságfinanszírozásának megdrágulásában. A bizonytalanság nem kedvez a cégberuházásoknak, a vállalkozások ilyen időkben újra gondolják korábbi fejlesztési elképzeléseiket, vagy/és elhalasztják azokat.

A világ különféle előrejelző intézetei megpróbálják modellezni a világgazdaság várható növekedési kilátásait, amelyek legalábbis márciusban szinte napról napra romlanak.

Az OECD március 2-án jelentette meg a maga előrejelzését, amelynek legkedvezőbb változata a következő:

2. táblázat

**A GDP növekedése
(előző év= 100 %)**

Ország	2019	2020	2021
Ausztrália	1,7	1,8	2,6
Kanada	1,6	1,3	1,9
Euroövezet	1,2	0,8	1,2
Németország	0,6	0,3	0,9
Franciaország	1,3	0,9	1,4
Olaszország	0,2	0,0	0,5
Japán	0,7	0,2	0,7
Korea	2,0	2,0	2,3
USA	2,3	1,9	2,1
Nagy-Britannia	1,4	0,8	0,8
G20	3,1	2,7	3,5
Argentína	-2,7	-2,0	0,7
Kína	6,1	4,9	6,4
India	4,9	5,1	5,6
Indonézia	5,0	4,8	5,1
Oroszország	1,0	1,2	1,3
Szaud-Arábia	0	1,4	1,9
Dél-Afrika	0,3	0,6	1,0
Törökország	0,9	2,7	3,3
Világgazdaság	2,9	2,4	3,3

Forrás: Coronavirus: The World economy at risk, OECD Interim Economic Assessment 2020. márc. 2.

Ez a prognózis azt feltételezi, hogy Kínában az első negyedévben tetőzik a járvány, másutt pedig keretek közt marad. De ha a fertőzés elharapózik a világban, akkor idén csak 1,5 százalékos lesz a világgazdaság növekedése, azaz fele a tavalyinak.

Varga Mihály február 14-én jelentette be, hogy a költségvetésben tervezett 4 százalékos növekedés helyett idén 3,5 százalékra várják a GDP bővülését tekintettel a koronavírus hatására a beszállítói láncok szakadásában és a turizmusban, továbbá a Brexitre és világ nagy globális adósságára.

Az EB ez év februárjában 2,8 százalékról 3,2 százalékra emelte a magyar ez évi gazdasági növekedés mértékét, amiben még nem vehette figyelembe a koronavírus hatását. Ugyanilyen feltételek mellett prognosztizált szintén 3,2 százalékot februárban a GKI. Az Oxford Economics március elején 0,2 százalékponttal csökkentette a koronavírus hatását a magyar, a cseh és a lengyel növekedésre, jelezve, hogy a költségvetési pozíció mindenütt válaszlépéseket tesz lehetővé a vírus kiváltotta visszaesésre. Magyarországnak 3,3 százalékos dinamikát jósol erre az évre. A Magyar Nemzeti Bank szakértői március végén közreadott tanulmányukban 2-3 százalékos növekedést várnak erre az évre, amivel senki nem ért egyet. Nyilván politikai megrendelésre készült. A recessziót nem tudjuk megúsni, a kérdés, már csak ennek a mértéke.

Március végén, április elején, tanulmányírásunk zárásakor már mindenki recesszióról beszél.

- A német „bölcsek” szerint három változat lehetséges: -2,8, -5,4 és -4,5 %-os esés a világ egészében.
- A német gazdasági miniszter nagyobbra becsüli a visszaesést a 2009. évinél (akkor Németországban 5,7 %-os volt).
- A londoni elemzők is úgy vélik, hogy nagyobb lesz most a GDP esése, mint volt tíz évvel ezelőtt.
- A Fitch a világ egészére 1,9 százalékos, az eurózónára 4,2 százalékos, az USA-ra 3,3 százalékos csökkenést jósol, Kínára viszont 2 százalékos növekedést.
- A Bank of America a világgazdaság 2,7 százalékos GDP vesztesét prognosztizálja.

Magyarország egyébként a világon az ötödik leginkább külföldtől függő a koronavírussal sújtott országok között, igen nagy az export-import aránya, és emiatt nehezen fog helyre állni.

Orbán Viktor március 18-án jelentett be először gazdaságvédelmi programot. Eszerint:

1. A magánszemélyek és a vállalkozások március 18-ig megkötött hiteleinek tőke- és kamatfizetési kötelezettségét az év végéig felfüggesztik. *Vagyis jövőre felgyülemlik a törlesztési kötelezettség, hogy milyen feltételekkel, esetleg késedelmi kamattal terhelten, az nem világos. Az viszont igen, hogy a bankoknak erről a bevételről ebben az évben le kell mondaniuk. Ebből adódó veszteségüket 50 milliárd forintra teszik.*
2. A rövid lejáratú vállalkozási hitelek június 30-ig meghosszabbításra kerülnek. *Vagyis automatikusan prolongálják azokat a hiteleket, amelyek március 18 után lejártak volna, és megújításra szorultak volna.*

3. A március 19-től felvett fogyasztási hitelek teljes hiteldíj mutatóját, a THM-jét a jegybanki alapkamat +5%-ban maximálják, december 31-ig. *Ez azt jelenti, hogy max. 5,9 százalékra adhatnak a bankok hiteleket, amit az áruhitelek esetében még el tudunk képzelni, de a személyi hitelezésnél nem, hiszen ennél jóval magasabb thm-mel dolgoztak a pénzintézetek. 2021-től viszont megemelhetik a kamatlábat a bankok.*
4. A gazdaság súlyos gondokkal küzdő részében, a turizmusban, vendéglátásban, szórakoztatóiparban, szerencsejátékban, filmiparba, előadóművészetben, rendezvényszolgáltatásban, sportszolgáltatást nyújtó cégeknél a munkáltatók járulékfizetési kötelezettségét teljes egészében elengedik. A munkavállalók járulékát jelentősen csökkentik. Nyugdíjjárulékot nem kell fizetniük. Az egészségbiztosítás díja a törvényi minimumra csökken. Mindez egyelőre június 30-ig. A felsorolt szektorokban a helységbérleti szerződéseket nem lehet felmondani és a bérleti díjakat nem lehet megemelni. A turizmusfejlesztési hozzájárulást is törlik június 30-ig. A kata szerint adózó taxisok általányadó fizetési kötelezettségét elengedik, június 30-ig. *A felsorolt járulékcsökkentések csak akkor adnak könnyebbséget, ha az említett szektorokban még nem építették le a foglalkoztatást. Az elküldött munkavállalók ki nem fizetett bére után egyébként sincs járulékfizetés. A gond ezekben az ágazatokban az elbocsátásokkal van, amit a cégek akkor is meglépnek, ha kevesebb szociális hozzájárulást kell fizetniük. Vagyis ez egy virtuális kedvezmény. A taxisok katájának az elengedése valóságos kedvezmény. De nehezen érthető, miért épp ők alkotják a célcsoportot, hiszen a tömegközlekedéstől való félelem sokakat taxizásra készítet. A turizmusfejlesztési hozzájárulás elengedése szintén virtuális, hiszen, ha nincs vendég a hotelekben, akkor nem kell utánuk fizetni.*
5. Döntéseket hoztak a munkavállalási szabályok rugalmasabbá tételéről. A cél az, hogy a munkaadók és munkavállalók könnyebben meg tudjanak egyezni egymással. Ezek [részletei itt](#) találhatóak.

A bejelentett intézkedéseket a kormányzati sajtó az egekig dicsérte, mások viszont rámutattak arra, hogy ezzel a kabinet szinte semmit sem vállalt, hiszen a hitelekre vonatkozó rendelkezések a bankokat terhelik. Senki nem értette, hogy miért emelték ki a katázók közül a taxisokat. Március 23-án aztán újabb intézkedésekről számolt be a kormányfő.

1. További 81 ezer kisvállalkozó június 30-ig kata-mentes lesz (főleg a szolgáltató szektorban: fodrászat, szépségápolás, üvegezés, festés, villanszerelés, egyéb humán-egészségügyi szolgáltatás, előadóművészet, víz- gáz-, fűtésszerelés, padlóburkolás,

járobeteg-ellátás, testedzési és egyéb sporttevékenység-szolgáltatás). *Az adóelengedés csak azoknak kedvez, akik nem zárták be az üzletüket, hiszen tevékenységük felfüggesztésével a kata megfizetése alól mentesülnek.*

2. A kata adótartozásokra haladékot ad a kormány a veszélyhelyzet végéig.
3. A turizmushoz és a vendéglátáshoz hasonlóan a médiaszolgáltatók mentességet kapnak a kieső reklámbevételekre tekintettel. *Itt járulékmentességre is lehet gondolni, mint a többi szektor esetében, az alkalmazottak ebben a szektorban ekho szerint adóznak. Ez a kedvezmény is csak akkor vehető igénybe, ha a munkahelyek megmaradnak. A médiaszolgáltatóknál ez valószínű, a rendelkezésnek csak az a szépséghibája, hogy zömében kormányközeli cégeket kedvezményez.*
4. A kilakoltatásokat és a lefoglalásokat felfüggesztik a veszélyhelyzet végéig. *Ez rendjén van.*
5. Az adóvégrehajtásokat felfüggesztik. *Ezt nem tartom indokoltnak, mert az adóhátralék, aminek a behajtását felfüggesztik, egészen biztos, hogy nem a koronavírus-járvány következtében állt elő.*
6. A lejáró gyes-, gyed-, gyet-jogosultságot meghosszabbítja a kormány a veszélyhelyzet végéig.

A kormányzati politikának az adott helyzetben két célra kellene irányulnia a gazdaságban. Egyrészt szociális intézkedéseket kellene hozni, vagy legalábbis kilátásba helyezni mindazoknak, akik elvesztették a munkájukat, vagy kénytelenek a gyerekekkel, betegekkel otthon maradni. A 3 hónapos munkanélküli segély erre nem elég. Másrészt ahol lehetséges, meg kellene őrizni a munkahelyeket, tehát konkrét cégsegítségre lenne szükség. Az eddig bejelentett 11 intézkedés egyike sem elégséges. Arról nem is beszélve, hogy az ideiglenes adókedvezmények szektorokra szólnak, nem veszik figyelembe azt az erős integrációt, ami a modern gazdaságban a szektorok között kialakult. Mondhatjuk, hogy túl szerényre szabottak a javaslatok a szükségességhez és a lehetőségekhez képest is. Harmadrészt pedig a feladatok egy részét kiszervezték a bankokra. (Mondván hatalmas nyereséget zsebeltek be a bankok az elmúlt év során.) A költségvetési smucigság azért érthetetlen, mert egyrészt kb. 600 milliárd forintos tartalékot építettek be az idei költségvetésbe, másrészt az EB felmentést adott a 3 százalékos deficitcél betartása alól. S ha csak 3 százalékos lenne a hiány, az további 1000 milliárd forintot szabadít fel. Igaz, a növekedés nem lesz 4 százalékos, mint amihez az adóbevételeket igazították. Más nemzetek megismert kormányzati intézkedései a GDP 15-20 százalékát is

kiteszik, ezek meg kb. csak a 0,3-0,4 százalékára rúgnak. Várhatóan lesznek még további döntések is, csakhogy egyfelől növeli a bajt, aki nem csökkenti a bizonytalanságot, másfelől március folyamán olyan kormányzati döntésekről is értesülhattünk, amelyekben milliárdokat fizettek ki nem az egészségügynek, nem a termelő-szolgáltató szférának, hanem nyugodtan halasztható beruházásokra (Operaház-felújításra, egyházaknak, sportberuházásokra és Tiborcz Istvánnak¹⁰).

Március végén fellángolt a vita arról, hogy kapunk-e anyagi segítséget az EU-tól vagy nem. A kormány azt állítja, hogy semmi többletpénz nem jön, az ellenzék ennél árnyaltabban fogalmaz. Melyek a tények?

- Az unióknak nincs pénzteremtési lehetősége, csak a meglévőből tud juttatni, ráadásul csak a 2014-2020-as költségvetési keretek átcsoportosításából. Itt maradványértékként 8 milliárd euró mutatkozott, amire még nem írtak ki pályázatokat. Ez az uniós és a tagállami támogatásokkal együtt 37 milliárd forintra emelkedhetett. Ennek az újraosztását fogadták el március 26-án Brüsszelben. Ebből Magyarországnak 5,6 milliárd euró, durván számolva 2000 milliárd forint jutott. Ám Mo. már korábban lekötötte ezt a pénzt, tehát tényleg nem jelent többletforrást.
- Viszont a 2019-ben folyósított 855 millió eurós előleget és a 2020-ra hamarosan megérkező 607 millió eurós előleget, összesen 1462 millió eurót, durván 520 milliárd forintot nem kell Brüsszelnek visszautalunk, ezzel szabadon rendelkezünk mindenféle pályáztatás nélkül. Ha úgy tetszik egy elmaradt kiadásról van szó, amivel majd 2024-ben kell elszámolunk.
- Az ezen előlegekkel beindított projektek is felülvizsgálhatók (ennek mértéke kb. 1500 milliárd forint), átcsoportosíthatók a járvány megfékezésére, az egészségügy finanszírozására vagy/és cégek megsegítésére.

A kormány azonban nem akar semmit sem felülvizsgálni, semmit sem átcsoportosítani, mert szerintük az megszorítás lenne (Deutsch Tamás). Azoknak nyilván, akiktől elveszik, a nemzetgazdaság szintjén azonban nem.

¹⁰ Március 14-én az Operaház és Eiffel Műhelyház Próbacentrum beruházásra 4,6 milliárd, egyházi ingatlanokra 2,8 milliárdot utaltak ki. Március 20-án további 1,6 milliárd forintot kaptak győri egyházi fejlesztésekre és 2 milliárdot – többlettámogatásként – sportberuházásokra és szállodaépítésre (Nyíregyháza, Zalaegerszeg, Szeged). Ugyanennyit utaltak ki a digitális kompetencia fejlesztésére többletforrásként a Klebersberg Központnak az új típusú oktatási rendszer kiépítéséhez.

Az unió egyébként – átlépve saját árnyékán – olyan szabályokat fogadott el, amelyek nagyban megnövelik a magyar kormány mozgásterét is. Bejelentették, hogy eltekintenek a GDP arányos 3 százalék alatti költségvetési hiány maastrichti előírásának betartásától – ez csak Magyarországnak 1000 milliárd forintos pluszt jelent ebben az évben, és akkor még nem léptük át a 3 százalékos küszöböt sem. Ezen túlmenően az unió felfüggesztette az állami támogatás tilalmát is, vagyis abban cégek is részesülhetnek.

Továbbá felállították 800 millió euróval az Európai Szolidaritási Alapot az elbocsátottak anyagi támogatására, és 1 milliárd eurót adtak az Európai Beruházási alapnak, hogy az 8 milliárd euró hitel fedezetét szolgálja.

Április elején, amikor zárjuk negyedéves jelentésünket – **amit talán jobb lenne napi rendszerességgé tenni, hiszen nap mint nap nagy változásoknak vagyunk tanúi** -, valamennyi előrejelző recessziót jósol Magyarországnak. A járvány időtartamától függően 5-10 százalékos. Varga Mihály ápr. 9-én bement, hogy 3 százalékos visszaesést várnak, két nappal korábban viszont Matolcsy György még azt hangsúlyozta, hogy meggyőződésük szerint a magyar gazdaság ebben az évben 2-3 százalékkal emelkedik. Nem mellesleg, a két nappal korábbi töredékinformációk alapján (9200 milliárd forintos mentőcsomag, ami a GDP 18-20 százaléka) még az volt kiolvasható, hogy a kormány stagnálást vár erre az évre.

Április 6-án Orbán Viktor a parlamentben 5 percen ismertette az új, a magyar gazdaságtörténetben példátlan csomagot, amely a GDP 18-22 százalékat fogja kitenni. Másnap Palkovics László már csak a GDP 18-20-ról szólt, és valamivel részletesebben fejtegette az elképzeléseket vegyítve olyan döntésekkel is, amelyek egyáltalán nem kapcsolódtak sem a járvány feltartóztatásához, sem a gazdasági válság megoldásához.

A nagyon kidolgozatlan, mondhatni hányaveti elképzelésekről írt véleményem¹¹ röviden a következő.

I. A gazdasági terv várakozása irreális.

A kormány – a megadott számok alapján - stagnáló magyar gazdaságot prognosztizál 2020-ra. Ugyanekkor a németeknél 6 százalékos csökkenést, az eurózónára 4,2 százalékos (Fitch), a világgazdaság egészére pedig 2-3 százalékos recessziót jósolnak.

¹¹ Mellár Tamás 13 közgazdászt kért fel arra, hogy mondjanak véleményt a kormány csomagjáról, köztük engem is. A csapatnak írt véleményem – amely szükségképpen csak vázlatos lehetett – adom ezúttal közre.

Március végén – még a kormánycsomag ismerete nélkül – a Morgan Stanley 5 százalékos visszaesést valószínűsített nekünk, akárcsak számos magyar elemző.

A stagnálás eléréséhez, illetve a visszaesés ledolgozásához lenne szükség a gazdaságvédelmi akciótervre. Erre azonban a bemutatott program alapján nem látok esélyt:

a/ Függetlenül a lakosság jövedelemhelyzetétől a (legjobb esetben) szeptemberig elhúzódó járvány lezárja a fogyasztás tereit, a háztartásokban fölerősíti az óvatossági motivációt, ami a járvány visszahúzódásával sem fog egyhamar kialudni.

b/ A fogyasztást élénkítő kormányzati intézkedések **rendkívül vérszegények** (egészségügyiek béremelése novemberben, egyszeri bérkiegészítésük a második félévben, az innovátorok 40 százalékos bértöbblete 3 hónapra, nyugdíjjárulék fizetés, kata-fizetés felfüggesztése 3 hónapra, Szép kártya keretének emelése, lejáró gyed, gyet. egyes meghosszabbítása, a részmunkaidősök bérének 70 százalékos kiegészítése) **Emellett pedig rövid időtávúak, vagy/és megkésették, vagy/és későn bevezetésre kerülők.** Ezzel szembe állnak az **azonnali** masszív jövedelemkiesések (elbocsátások, vállalkozások leállítása) és a mindennapi megélhetés kiemelkedő drágulása (az első negyedévben 8 százalékkal drágult a kenyér, 9 százalékkal a cukor, 27 százalékkal a sertéshús), valamint az egészségvédelmi kiadások megugrása.

c/ A növekedés másik belső keresleti tényezőjénél, a beruházásoknál az eredeti költségvetés is jelentős ütemcsökkenést várt. Az MNB ez év márciusi prognózisában 2 százalékra tette az idei bővülést úgy, hogy mérséklődőnek vélte a lakosságiakat, az uniós forrásból effektíve finanszírozottakat, az államiakat, időben halasztódónak a vállalkozóiakat. (Hogy növekedés miből jött össze nekik – talány!) Ezen túlmenően: a példátlan mértékben elbizonytalanodott környezetben – az álmos könyvek szerint – a beruházásoktól határozottan tartózkodni szoktak. Ezért a programban kilátásba helyezett 450 milliárd forintos beruházási támogatástól növekedési többletet legfeljebb jövőre várhatunk.

d/ A nettó exporttól növekedési húzóerőt remélni világválság idején úgy gondolom, irreális, de a gazdaságvédelmi csomag ezzel nem is foglalkozik.

II. A program nem transzparens, nem követhető, nem ad megnyugtató eligazítást.

Csak néhány kirívó példa ennek bizonyítására:

- A 8.567 milliárdos gazdaságvédelmi tervből 2.367 md nem azonosítható be, a többi is csak úgy találomra.

- A gazdaságvédelmi alap 922,6 milliárd forintját – szöveg szerint – az intézmények és programok megtakarításai alkotják, de nem tudni, mi sorolódik ide.
- Érthetetlen a Nemzeti Foglalkoztatási Alap bevételeit forrásként a gazdaságvédelemhez beállítani (423 md), amikor abból a Start munkaprogramot (140 md) is finanszírozzák. (Vagy felszámolják a közmunkaprogramokat is?)
- A források általában is átláthatatlanok.
- A programban keverednek az idei évre és a három évre szóló elképzelések.

III.A Járvány elleni védekezés alapjához való átcsoportosítás kevés.

Viszont – az Országvédelmi Alap kivételével – rendkívül kisstílű, alig leplezhetően lóg ki a csomagból a politikai lóláb, vagy/és egy durcás kisfiú bosszúja (pártok, önkormányzatok, kiskereskedők, bankok megcsapolása).

IV. Vitatható finanszírozási szerkezet.

A gazdaságvédelmi program látható részének zöme a bankokra van bízva: hitelnyújtás, illetve terhelve: hiteltörlesztési moratórium. Cél az egész ország hosszú távú eladósítása, hosszú távra vállalt állami elkötelezettséggel? A ***költségvetési forrásokkal rendkívül szűkmarkúan bánnak***, ami következik a 2,7 százalékra beállított GDP-arányos deficitből is.

V.A javaslatok a vállalatok érdekeire koncentrálnak.

Jellemző, hogy a kormány ***csak a vállalkozói érdekképviselletekkel tárgyalt***, a munkavállalók véleményére nem volt kíváncsi.

VI. A turizmusra 600 milliárd forint

A vírus által érzékenyen érintett területek közül láthatóan csak a turizmusra készült program, ennek a csomagértékét közölték, ami szép kis summa, főként, mert felújításokat, fejlesztéseket terveznek belőle finanszírozni. Talán nem véletlenül.

VII. Dimenziótévesztés

A javaslatok a jövőre koncentrálnak, de azt a jövőt meg kellene élni. Az ***itt és most problémáira adott válaszok erősen hiányoznak*** a gazdasági programból. Mintha az előterjesztők nem ebben a világban élnének.

VIII. A legnagyobb hiány.

A csomagban a járvány kiváltotta ***szociális problémákkal egyáltalán nem foglalkoznak***. Mintha nem léteznének. Több millió honfitársunkat hagyják magukra, hagyják az út szélén. Az idevarrt 13. havi nyugdíj fokozatos – négy évre elnyújtott visszaépítése – nem oldja meg a ma nyomorgó, a járványnak leginkább kitett nyugdíjasok helyzetét, arról nem is beszélve, hogy 2024-et meg is kéne élni...

Kultúrállamokban ezt a megoldást sehol nem alkalmazzák. Orbán teljes tévedésben van, amikor azt hiszi, hogy a munkaalapú gazdaságra való hivatkozással megoldást tud nyújtani. Itt és most ugyanis nem klasszikus válsággal van dolgunk, hanem egy vírus által kiváltottal, aminek a következménye a vállalkozások felfüggesztése, intézmények, üzletek bezárása. Ezeket hitelekkel, adó- és más kedvezményekkel nem lehet életre kelteni, amíg a vírus terjedését nem tudjuk megállítani. Ehhez pedig maszkokra, széleskörben alkalmazott gyorstesztekre, elkülönítésekre lenne szükség. Ám ez idő szerint Orbán törzsfőnök asszonya ezt kétségbe vonja.

Amíg vírus van, nincs munka, de élni kell, az embert kell védeni, nem pedig a nem létező munkát.

Összességében ez egy társadalomellenes, végtelenül cinikus gazdaságvédelmi program, amelynek célja a NER vállalkozók pozícióinak további segítése, a gazdaság és a társadalom védelme helyett a hatalom megtartásának védelme.

Források a gazdasági intézkedésekhez és lehetséges hatásaikról:

/visszamenőleges időrendben, elől a legfrissebb, a legvégén a három héttel korábbi források/

<https://444.hu/2020/04/09/varga-mihaly-szerint-recesszio-lesz>

https://hvg.hu/gazdasag/20200408_bod_peter_akos_ado_hitel_munkahelyteremtes_valsag_koronavirus

<https://merce.hu/2020/04/08/valsagkezezo-csomag-megis-van-ateista-a-zuhano-repulon/>

<https://merce.hu/2020/04/08/eszveszejto-megvonasok-es-pofara-osztott-tamogatasok-mit-gondol-az-ellenzek-a-kormany-akcioterverol/>

<https://444.hu/2020/04/07/palkovics-reszletezte-a-gazdasagvedelmi-tervet-roviditett-munkaidone1-3-honapja-vallalja-at-az-allam-ber-70-szazalekat>

https://hvg.hu/gazdasag/20200407_Palkovics_koronavirus_akcioterv_orban_kormany

https://hvg.hu/gazdasag/20200407_A_berterhek_70_szazalekat_is_atvallalhatja_a_kormany

<https://g7.hu/kozelet/20200331/most-tenyleg-meg-kell-mentenie-a-gazdasagot-a-kormany-nem-mindegy-mit-valaszt/>

<https://24.hu/fn/gazdasag/2020/03/27/koronavirus-magyar-gazdasag-mnb/>

<https://24.hu/kulfold/2020/03/27/koronavirus-kijarasi-korlatozas-szomszedos-oroszok/>

<https://merce.hu/2020/03/28/a-valsag-anatomiaja-3-a-monetaris-politika-azaz-az-mnb-szerepe-a-valsagkezelesben/>

https://hvg.hu/gazdasag/20200324_eu_koltsegvetesi_hiany_allamadossag_koronavirus?s=hk

<https://qubit.hu/2020/03/23/oecd-ujabb-marshall-tervre-lenne-szukseg-a-jarvany-utan-a-gazdasag-visszaallitasahoz>

<https://g7.hu/vallalat/20200324/tomeges-szabadsagoltatas-es-honapokig-tarto-leallas-johet-a-magyar-autoiparban/>

<https://www.portfolio.hu/gazdasag/20200323/mire-eleg-orban-viktor-masodik-koronavirus-mentocsomagja-421424>

https://www.portfolio.hu/gazdasag/20200323/figyelmeztettek-1931-ota-nem-latott-valsag-koszonthet-a-vilagra-421466?utm_source=hirkereso_es_kapu&utm_medium=portfolio_linkek&utm_campaign=hir_aggregator

<https://www.portfolio.hu/gazdasag/20200324/igy-nezhet-ki-a-vilag-a-koronavirus-utan-4-forgatokonyv-amelybol-ketto-nagyon-fajdalmas-421418>

<https://www.portfolio.hu/gazdasag/20200324/fertoz-a-koronavirus-magyar-cegek-tizezrei-dolhetnek-be-heteken-belul-szazezrek-allasa-kerult-veszelybe-421486>

https://index.hu/gazdasag/2020/03/23/koronavirus_magyarország_gdp_recesszio_valsag_elor_ejelzes/

<https://g7.hu/podcast/20200323/itt-komplett-iparagakat-huztak-le-a-vecebe-ismert-szakertok-a-valsagrol/>

https://www.portfolio.hu/gazdasag/20200322/koronavirus-ezt-a-vihart-nem-fogja-minden-vallalat-tulelni-420991?utm_source=hirkereso_es_kapu&utm_medium=portfolio_linkek&utm_campaign=hir_aggregator

<https://merce.hu/2020/03/20/a-valsag-anatomiaja-1-resz/>

<https://merce.hu/2020/03/21/a-valsag-anatomiaja-2-a-magyarorszag-i-valsagkezeles-eszkoztara-es-lehetosegei/>

<https://merce.hu/2020/03/28/a-valsag-anatomiaja-3-a-monetaris-politika-azaz-az-mnb-szerepe-a-valsagkezelesben/>

<https://merce.hu/2020/03/30/a-valsag-anatomiaja-4-a-valsagrol-es-a-teendokrol/>

https://index.hu/gazdasag/2020/03/20/mit_jelent_magyarország_gazdasaganak_az_autogyarak_leallasa/

<https://444.hu/2020/03/20/varga-mihaly-ez-az-ev-nagyjabol-elment>

<https://444.hu/2020/03/20/zarlat-alatt-kalifornia-leall-a-nasa-keshet-a-holdraszallas-jon-az-amerikai-csaladsegito-csomag>

https://index.hu/gazdasag/2020/03/20/cegek_atveszik_iranyitas_katonak_honvedseg/

<https://merce.hu/2020/03/19/matol-140-ceg-felett-veheti-at-az-iranyitast-a-honvedelem-egyretobb-katona-lesz-az-utcakon/>

https://hvg.hu/itthon/20200319_Hetvenegy_vallalatnal_mar_megjelentek_a_honvedelmi_iranyitocsoportok

<https://merce.hu/2020/03/18/melyponton-a-forint-kilakoltatasi-moratorium-az-usa-ban-orosz-alhirek-az-eu-ban-koronavirus-osszefoglalo-szerdan/>

https://hvg.hu/kkv/20200319_autogyar_auto_leallas_gdp_mercedes_audi_suzuki_opel_koronavirus

https://hvg.hu/gazdasag/20200316_Bod_Peter_Akos_Ami_elore_nem_lathato_es_ami_korvon_alazhato

Zárszóként

Korábbi elemzéseinkben rendre kitértünk a külpolitikai helyzet alakulására, és az ellenzékéről is igyekeztünk valamiféle átfogó képet adni. Összegzőnk záró fejezetében pedig az adott negyedév elméleti jellegű, nagyobb lélegzetű írásaiból megpróbáltunk átfogó következtetéseket is levonni.

Ezúttal mind a három terület bemutatásától eltekintettünk. Mégpedig azért, mert a március első napjai óta mindinkább növekvő dinamikát mutató járvány e kérdések mögött meghúzódó jelenségek jelenlegi állapotát oly mértékben tették zárójelek közé, hogy még a pillanatkép rögzítése is fölösleges energiapazarlásnak tűnik.

Legközelebb majd július elején fogunk összegző elemzést készíteni, és ma - e kézirat befejezésének napján – **a leghalványabb sejtelmünk sem lehet arról, hogy negyedév múlva melyek lesznek a leginkább bemutatásra, elemzésre váró kérdések... (És hát azt sem tudjuk, hogy írásképesek leszünk-e még akkor.)**

Mindenféle általános tanulság, zárszó helyett idemásolunk két számsort arról, ahogyan a megbetegedések és a halálozások adatai nálunk alakultak - március 4. és április 10. között a hivatalos kimutatások szerint.

márc. 5. márc. 15. márc. 25. márc. 30. ápr. 6. ápr. 7. ápr 10.

4 32 226 447 744 817 1119 – megbetegedések

x x 4 15 38 47 77 - elhunytak száma

